

ПРОЯВИ ОТ КАЛЕНДАРНИЯ ПЛАН НА БТС

16-ти Национален преглед за оцеляване в планината при зимни условия

17 - 21 март, УЦ „Тешел“, БТС, ТД „Черноморски простори“ - Варна
Регионални спортно-туристически прегледи февруари – март, по наредба БТС, ТД Национален ученически спортно-туристически събор „Снежен рай“ – 02-04 април, БТС, ТД ПЕС „Мусала“ – Самоков, Боровец. В памет на Атанас Скатов. Национален пешеходен поход „От тук започва България“ 9 - 11 април, БТС, ТД „Мадарски конник“ - гр. Шумен

Ден на предизвикателството и пролетна кампания „Движи се и победи“

24 април, 15 май и 29 май, БТС, ТД „Трапезица 1902“ – гр. Велико Търново, Общински съвет и Община Велико Търново, Младжки дом – гр. Велико Търново, Програма „Синди“
Поход „50 км за един ден“ около гр. Варна

24 април, Клуб „Нови хоризонти“, ТД „Родни балкани“ - гр. Варна
Спортно-туристически празник по случай 120 години от основаването на ТД „Кайлъшка долина“ - гр. Плевен май, БТС, ТД „Кайлъшка долина“ - гр. Плевен

Общоградски поход до връх Конгур в планината Беласица 2 май, ТД „Калабак“ - гр. Петрич
Туристически преход „По стъпките на Георги Бенковски“ с. Мирково - с. Рибарица 23-25 май, ТД „Старопланински туристи“ - гр. Етрополе
Вело обиколка на Варненското езеро

април, вело клуб „Устрем“ - ТД „Родни балкани“ - гр. Варна
IX-ти колопоход Варна – Бургас – планина Странджа май, БТС, ТД „Черноморски простори“ - гр. Варна

Национален воден поход по река Янтра – 2021 май, БТС, ТД „Приста“ – гр. Русе
Национален воден поход по река Струма

22 – 25 май, Воден клуб „Струма 2020“ - ТД „Осогово“ - гр. Кюстендил

Състезание по спортно ориентирание за купа „Кюстендилска пролет 2021“ май, ТД „Осогово“ - гр. Кюстендил

Спортно ориентирание за купа „Сърнена гора“ 10-11 април, ТД „Сърнена гора“ - гр. Стара Загора
Поклонение на гроба на кан Аспарух в гр. Запорожие /6 дни/

Април, Украйна, БТС, ТД „Черноморски простори“ - гр. Варна
Курс за планински водачи зимен профил – 2-11 април в УЦ на БТС

Обучение на хижари на хижи, предоставени от БТС за стопанисване и управление от ТД април, по региони, БТС
Обучение на активисти от ТД по маркировка на туристическите пътеки април, БТС

Курс за туристическа маркировка май, УЦ „Тешел“, БТС

Курс за планински водачи – летен профил юни, УЦ „Мальовица“, БТС

б.р.: поради извънредната епидемична обстановка са възможни промени в Календарния план

ПЕРПЕРИКОН - ТРАКИЙСКИЯТ ЕРУСАЛИМ

През Свещения град са преминали всички известни човешки цивилизации

Пътниче от далечни земи, добре дошъл на Перперикон!

Тук някога бе прорицалището на Дионис, известно не по-малко от това на Аполон в Делфи.

Тук Александър Велики разбра, че ще завладее света, а римляните узнаха, че ще станат империя.

Сведи глава пред паметта на хората, обитавали 8 хиляди години хълма пред теб!

Хълмът се намира в една от разгъвките на Източните Родопи – обширен район, заселен от дълбока древност. Благоприятните условия за живот по долината на р. Арда привлекли хората тук още в епохата на неолита (6 хил. пр. Хр.). През каменномедната епоха (5-4 хил. пр. Хр.) край с. Седлари, община Момчилград, е имало селище, специализирано в изработване на свършени оръдия на труда от изобилстващите наоколо залежи както на злато, така и на полускъпоценни камъни – яспис, хелиотроп, ахат... С края на тази

епоха се свързва и най-ранният период на скалните светилища. Това е и началото на Свещения град Перперикон. Но за да се потопим в мистиката на светилището ще трябва да направим една-две крачки към някои, пряко или косвено свързани с Перперикон, митове и предания за „женствената“ планина, както наричат този дял на Родопите, заради по-заоблените му форми (населяван от тракийското племе беси), в сравнение със западните им части (населявани от одрисите). Няколко стотици години Свещената

скала остава пуста, като едва в късната бронзова епоха това място е преоткрито и тук се установяват нови култови практики и ритуали. В продължение на векове се оформя изсечен в скалите огромен култов комплекс, състоящ се от десетки помещения, зали, стълбища, улици, коридори. Появяват се и жречески общества, които живеят при светилището и го обслужват, като така се създават жилищни квартали, жречески училища и други части, характерни за античния град.

стр. 8

EXO
ДИСКУСИОННО

ИМА ЛИ РЕШЕНИЕ КАЗУСЪТ С КНЯЖЕВСКИЯ ЛИФТ?

В предходния брой 2 /2021 г. в тази рубрика представихме дългогодишния заплетен спор между Столична община и „Витоша ски“ АД - собственик на ски-съоръженията в ПП „Витоша“. В основата му стои въпросът необходима ли е промяна в плана за управление на парка с цел подновяване на Княжевския лифт и може ли той да бъде възстановен в същото трасе. Какви са решенията – в редакцията получихме коментари по темата, два от които които публикуваме на страниците на в. „Ехо“.

стр. 8

АСПАРУХ НИ ДАРИ МАРТЕНИЦИТЕ

На първи март всяка година се закичваме с червено-бели мартеници - традиция, която няма аналог по целия свят. Но откъде се е появила мартеницата? Според една от най-известните легенди, хан Кубрат – предводител на прабългарите, повикал петте си сина и им заръчал никога да не се разделят, за да не могат враговете им да ги победят.

По-късно хазарите нападнали прабългарите и пленили дъщерята на Кубрат – Хуба. Хазарският предводител хан Ашина предло-

жил на братята да го признаят за техен владетел, за да освободи сестра им и да им остави земите. Кубратовите синове били поставени пред трудно изпитание.

Най-големият син, Баян, признал хазарското владичество и останал при пленената си сестра. Другите тръгнали да търсят свободна земя за своите племена. Единият се отправил на север, а Аспарух, Кубер и Алцек потеглили на юг.

Преди да се разделят, братята тайно се уговорили с Хуба и Баян да останат при хан Ашина, докато намерят свободна земя. Уговорили се Аспарух да им изпрати птица, вързана с нишка на крачето, която ще бъде знак, за да избягат. Братята потеглили и оставили пленената девойка и Баян в ръцете на хазарите.

След време при Хуба долетял гълъб със златен конец на крачето. Както се били разбрали, Хуба и Баян избягали от Ашина и дос-

тигнали водите на река Дунав. Какво да направят? Само птицата можела да им покаже пътя, а те не знаели как да преминат на другия бряг. Баян взел бял конец, който Хуба вързала на крачето на гълъба. Пуснали птицата да полети, но в този момент се появили хазарски преследвачи. Баян бил ранен от стрела и началото на конеца, който държал, почервенял от кръвта му. В този момент на другия бряг на реката се появил Аспарух с неговите войници. Хазарите, като го видели, избягали.

Аспарух помогнал на Хуба и Баян да минат реката. Взел конеца от Баян и завързал белия му край с червения. Закичил всеки един от своите войни с късче от този свещен конец. Застанал пред войската и признал, че той и неговите братя не са се вслушали в съвета на баща си и така са заплатили с кръвта си своето разединение. Заръчал червено-белият конец никога да не се раз-

късва, защото тази окървавена нишка завинаги ще свързва българите.

Първите мартеници, предназначени за окичване на хората и добитъка, са били само усукан червен и бял конец. В по-късни времена, в някои области в страната, на конците връзвали златна или сребърна паричка или синьо мънисто. Мартеницата е символ на мир и любов, на здраве и щастие. В белият цвят е втъкана чистотата и искреността на отношенията, а в червеният - топлотата, на приятелството и взаимната обич. Невестите носят мартениците отдалеч, момите - отляво. Ергените ги носят с разчепкани краища, а зрелите мъже - изрязани до възела, за да не се развяват по седенките.

Трябва да свалим мартеничката, ако видим цъфнало дръвче, щъркел или лястовичка. Може да я вържем на цъфнала овошка или да я затиснем под камък.

№11 100 НТО
ВЕЛИКО ТЪРНОВО
▶▶ 4

СТРАНДЖА
▶▶ 5

ПОРТУГАЛИЯ
▶▶ 13

СТОТИЦИ ПОЧЕТОХА ЗАГИНАЛИТЕ ЗА СВОБОДАТА НА БЪЛГАРИЯ

На 3 март – националният празник на България, празнуваме Деня на Освобождението ни от османско владичество. На тази дата през 1878 г. в градчето Сан Стефано, предградие на Истанбул, е подписан мирен договор между Русия и Османската империя. С него се слага край на Руско-турската освободителна война (1877-1878 г.) и се създава отново българска държава след близо 500-годишно османско робство. Причина за Руско-турската война е жестокото потушаване на Априлското въстание от 1876 г., което предизвиква огромен отзвук в Европа. Със Санстефанския мирен договор България възкръсва отново на Европейската карта.

От 1888 година Трети март се празнува като Ден на Освобождението на България от османско владичество. С решение на Великото Народно събрание от 5 март 1990 година датата е обявена за национален празник.

Тази година, въпреки отмяната на официалните чествания, ниските температури и мразовития вятър, стотици българи отдадоха почит загиналите за свободата на България на паметника Шипка. Сред множеството имаше и представители на туристически дружества от цялата страна – ТД „Сърнена гора“ – Стара Загора, ТД „Приста“ – Русе, ТД „Орлово гнездо“ – Казанлък, ТД „Трапезица 1902“ – В. Търново, ТД „Узана“ – Габрово, СТД „Бачо Киро“ – Дряново, ТД „Средногорец“ – Чирпан и др. Те из-

пратиха на в. „Ехо“ снимки и текстове, които свидетелстват за особено атмосферата на гордост и родолюбиви чувства у българите на този ден и това място.

ТД „Средногорец“ – Чирпан

ПОМНИМ И
ПОЧИТАМЕ

ГЕРОИТЕ НА ШИПКА

Третомартенският поход до връх Шипка е традиционен за туристите от ТД „Средногорец“ Чирпан. И тази година тридесетина от тях изкачиха легендарния връх, за да ознаменуват националния празник на България. Преходът от храм паметника в гр. Шипка до върха и обратно беше съпроводен с изпълнения

на патриотични възрожденски песни от знаменната група на младежкия клуб към дружеството. Пред Руски паметник участниците преклониха глава пред подвига на загиналите за свободата на България воители, чиито героизъм оставя незаличима следа в националната ни памет.

ТУК СЕ ЧУВСТВАМЕ ГОРДИ БЪЛГАРИ

Над 50 туристи от ТД „Сърнена гора“, Стара Загора отбелязаха националния празник 3-и март с поднасяне на цветя на паметника Шипка. От младежката секция към дружеството участваха 20 човека, сред които и Ивана Динева, която сподели за в. „Ехо“: „На Шипка усещаме българския дух и се чувстваме горди от това, че във вените ни тече българска

кръв! По пътя нагоре срещнахме музиканти, които свиреха на гайди, а ние играхме хоро. На това място се постигат много неща – съхраняване на историческата памет, опознаване на български културни ценности, укрепване на националното самочувствие и възможност за изява на художествени таланти“.

ПОКАНА

Уважаеми туристи,

Управителният съвет на Туристическо дружество „Осогово“, град Кюстендил, свиква Общо отчетно събрание на 22.04.2021 г. (четвъртък) от 18.00 часа в голямата зала на Читалище „Братство“ в град Кюстендил.

Събранието ще се проведе при следния дневен ред:

1. Отчет на УС за дейността на дружеството за 2020 година.
2. Отчет на Контролния съвет за 2020 година.
3. Приемане на проектобюджета на дружеството за 2021 година.
4. Избор на делегат за Общото събрание на БТС.
5. Разни.

При липса на кворум, на основание чл. 27 от ЗЮЛНЦ Общото събрание ще се проведе в същия ден от 19.00 ч. и на същото място, независимо от броя на присъстващите членове на сдружението.

Поканват се всички членове на сдружението да участват в Общото отчетно събрание. Право на участие имат само членове, които към 30.03.2020 г. са заплатили членския внос и носят бели те си книжки.

При възникване на извънредни обстоятелства събранието ще бъде пренасочено за нова дата.

БЪЛГАРСКА ФЕДЕРАЦИЯ НА ТУРИСТИТЕ ВЕТЕРАНИ

ПОКАНА

Управителният съвет на БФТВ на основание чл. 23, ал. 1 от устава на Федерацията свиква Общо събрание на 12 май 2021 г. (сряда) от 10.00 часа в хотел „Таганрог“ – гр. Червен бряг, при следния

ДНЕВЕН РЕД:

1. Отчет за дейността на Федерацията за 2019 - 2020 г.
2. Финансов отчет за 2019 – 2020 г.
3. Промени в състава на Управителния съвет и Контролната комисия.
4. Приемане на Календарен план за 2021 г.
5. Определяне размера на членския внос за 2022 г.
6. Промени в Устава на Федерацията
7. Приемане на нови членове.

ЕХОМАРШРУТИ

ПЪТЯТ НА СВЕТЛИНАТА

Конявската планина е приказка. Разказват я чудесните гледки, просторът, широтата, забележителностите, феномените... Те са безкомпромисни разказвачи. Тях не можеш да накараш да млъкнат.

Към Виденския дял на Конявската планина бе разходката на туристите от ТД „Осогово“, гр. Кюстендил. Маршрутът ни заведе до притихнали селца, край вековни дървета, ромолящи потоци, оброчни кръстове, скални светилища и образувания, места, пълни с много история и живот...

Пътуването започна от село Катрище, Кюстендилско, където ни очакваха, за да отворят параклиса „Св. Преподобна Петка“. Запалихме по свещичка, насладихме се на чудесния изглед и се спуснахме до пещерата „Дупката“ и скалните образувания „Самотника“, „Криволегия“ и „Змея“. Гледките към Рила, Пирин и Осогово ни омайваха. Красива феерия от златни и ръждиво-кафяви цветове, както и напълнителите вече минзухари, пленяваха сърцата ни. Уж застудява, а топлотата

на цветовете ни сгрява отвътре. Пролетта напирала с пълни сили. Вървим с приповдигнато настроение от красивата природа и чистия въздух. След около два часа вече сме в местността „Манастира“. Разглеждаме древни скални тракийско светилище, наречено „Провиралката“. Мястото е заобиколено от боровата гора. Намира се на голяма ливада. Тук е красиво през цялата година. Зеленина, багри, небе и огромен безкрай... Местните вярват, че „Провиралката“ е природно чудо, което притежава силна енергия. Съществува предание, че детето на император Юстиниан се появило на бял свят, след като жена му Теодора изпълнила ритуалите под скалата.

Светилището се състои от няколко големи скални блока, в чието основа има тесен тунел, т.нар. „провиралище“. Отворът е висок около 30 см., а дължината е 1.5 м. През този процепа трябва да се провери бездетната жената, за да се сбъдне желанието ѝ за добиване на рожба. Според местните жители, ако човек се вгледа в скалата, ще открие прилика с женско тяло в гръб, седнало на камъните. В непосредствена близост са

разположени два скални олтара, в които ясно личат улеи, издълбани в камъка.

Според други предания на това място траките устройвали мистични ритуали за плодородие. По поляната около скалния масив са разпръснати едри плоски заоблени камъни. Според някои това са останки от древни маси за пиршества, според други – олтарни камъни.

Запалихме по свещичка в църквата „Св. Георги Победоносец“ и след богата фотосесия с нашите водачи Лидка Василева и Райко Димитров се запътихме към село Долна Козница. Там ни очакваха скалните феномени „Олтара“, „Жабата“, „Барбароните“, „Трона“, скални ниши, олтари и скални образувания. На това място човек се чувства изгубен в безкрая, с особеното, макар и за кратко, усещане за спокойствие.

Пътуването ще остане в сърцата ни със спомен за обширните територии и дивата природа, красивите пейзажи, гостоприемството на местните хора и колорита на местните бит и култура.

Силвия Михова – секретар на ТД „Осогово“, гр. Кюстендил

ЕХОМАРКИРОВКА

НЕОБХОДИМА Е АКТУАЛИЗАЦИЯ НА НОРМАТИВНАТА БАЗА

В края на февруари т.г. в София двадесет неправителствени организации, сред които и представители на БТС, проведоха работна среща на тема „Разработване на стратегия за развитие и поддръжка на мрежата от пешеходни маршрути и маршрути за планинско колеездене в Република България“. Основната цел на дискусиите бе разработване проект на Правилник за изграждане, маркиране и поддръжка на пешеходните маршрути и тези за планинско колеездене, с единен стандарт за маркиране, който да бъде представен за утвърждаване от съответните институции.

Предмет на обсъждането бяха и подготовката на проект за Наредба за маркировка на пеше-

ходните туристически пътища в Република България, както и създаването на публичен регистър на маркираните маршрути, който да стане част от Националния туристически регистър.

Сред обсъжданите теми бяха и сътрудничеството с природните паркове и държавните горски предприятия с цел дефиниране възможностите за промяна в плановите за управление на защи-

тените територии за правилното поддръждане и опазване на маршрутите и за нанасянето им в горскостопанските карти.

Традиционният поход на ТД „Приста“ и приятели, свързан с националния ни празник - 3-ти март, се проведе за 50-ти пореден път. Нарича се „лъчев“, защото преди датата от различни точки на Стара планина тръгват пет групи туристи и се събират на празника при паметника на Шипка.

В различни години броят на лъчите е различен. Участват общо между 50 и 100 човека. Най-дългият лъч започва на 19-ти февруари от х. Вежен или х. Бенковски. По-малките са от м. Узана или от вр. Бузлуджа. Най-популярен и с най-много участници е петдневният втори лъч - от Априлци (х. Плевен) или от Карлово (х. В. Левски) до Шипка. Втората нощувка е на заслон Ботев, следват х. Тъжа, х. Мазалат и през м. Узана се стига до Шипка. Не всички участници достигат крайната точка. Някои участват и за по-малко дни - има работещи, семейства с деца или просто са по-неопитни.

РУСЕНЦИ И ПРИЯТЕЛИ ПОЧЕТОХА ПРАЗНИКА С ЛЪЧЕВ ПОХОД

снимка: Нина Топалова

Освен домакините от Русе, в похода се включват и приятели от цялата страна. Чести участници са и туристи от София, В. Търново, Г. Оряховица, Варна, Шумен, Пловдив, Калоян, Априлци, Габрово... и дори от Банско. Тазгодишният юбилеен 50-ти лъчев поход събра над 50 участника, включително три деца. Имаше слънчеви и почти пролетни дни, но около вр. Ботев и х. Тъжа зимата се завърна с пълна сила и групата усети всичките й „прелести“ - вятър, сняг, мъгла, ниски температури. Усилието бе възнаградено с прекрасни гледки от билото на Централен Балкан. Направени бяха много снимки, вързани бяха мартеници, развяха се трибагеници, създадох се нови приятелства, а старите се закрепиха през уютните вечери в топлите хижи.

Сашо Попов – председател на ТД „Приста“ - Русе

снимка: Николай Ковачев

снимка: Пламенка Славова

снимка: Нина Топалова

КАНЬОНЪТ НА РЕКА ШЕГАВА

И тази година навръх националния празник 3 март членове на туристическо дружество „Осогово“ гр. Кюстендил спазиха традицията да разкрият ново парче от магическия пъзел на име България.

Те минаха през малко известния в национален мащаб каньон на река Шегава, който ги дари с чудни гледки и емоции. Всичко започна от местността Стражата между селата Цървеняно и Драгомирово на основния път за София. Тук групата слезе от автобуса, сними блещещите овце и красивите агънца край пътя и пое към близкото село Буново. Там ни очакваше нова среща с млекодайки животни – крави, които също впечатлиха най-малките участници в похода. Възрастните пък съзряхме красиви жълти минзухари току преди да навлезем в каньона. В него поехме по самото корито на реката, която има повърхностен отток само при обилни валежи или снеготопене. Случаят не бе такъв и това ни позволи да избираме свободен маршрут. Релефът на каньона обаче не навсякъде позволяваше това – множество високи прагове, скални блокове, улеи и котли едновременно препречваха пътя и доставяха наслада на природолюбивите. В течение на хиляди години реката е „изгладила“ скалните късове в своето корито, а пухкавият мъх придава още по-мистичен вид на заобикалящата среда и сякаш превръща обикновените хора в главни герои на Андерсенова приказка.

Филмови мотиви на авантюрата пък придаде присъединилото се към туристите голя-

мо куче, което се бе изправило на една скала над събралото се под нея множество, досущ като в най-популярната сцена от „Цар Лъв“...

Улисани да внимаваме къде стъпваме и същевременно да се предпазваме от стърчащите клони, излязохме на чудна панорамна площадка. Сякаш преминахме от увода към кулминацията в рамките на една крачка. Пред нас се разкри цялата прелест, сътворена от хилядолетното въздействие на природните стихии – живописни релефни форми, скални игли и зъбери, ниши и пещери... В този миг човек сякаш изпада в безтегловност и просто вдишва наслада от живота... За да съзерцаваме по-дълго този красив декор, единодушно решихме да обядваме на това магично място. ...Заситени тялом и духом, ня-

как естествено поехме „Мила Родино“. Меките звуци на женския хор, подкрепен плахо и от дватри баса, отекваха в отсрещния 200-метров отвес и се разливаха из цялата долина. Ах, отечество любезно, как хубаво си ти! Някой подхвана „Хубава си, моя горо“, а останалите го послед-

вахме. После следвахме водачите надолу по каньона. Лишеи покриваха дърветата, но останалите без листа корони позволяваха да видим резултатите от ерозията, породена от действието на водата и вятъра. Някои съзряха на среща войници и принцеси, други – слонове и жаби, трети – комини... Загадъчна огромна скална маска пък ни съпровождаше до излизането на коларския път между селата Гърбино и Раждавица. Именно тук, до пътя, тайнствената река Шегава се показва на бял свят чрез кристално чист извор, който се оттича към близката река Струма.

Навременното придвижване ни позволи да се насладим и на още една панорамна гледка от кръста над Раждавица. Впоследствие оживихме селото с нашите хора и бодро настроение. А веселбата не секна и във влака... За хубавите преживявания и емоции на участниците в излета голяма заслуга имаше доказаната добра спойка между водачката Антонина Шипарова и секретаря на туристическо дружество „Осогово“ Силвия Михова. Домакините за пореден път проявиха и голямо гостоприемство, като приеха с отворени обятия гости и приятели от София, Самоков и Благоевград.

Дилян ВАСИЛЕВ – турист от Самоков, редовен участник в проявите на ТД „Осогово“, Кюстендил

ТУРИСТИ ПРАЗНУВАХА НА ВРЪХ МАЛКА ДРАГОЙНА

Повече от 250 туристи от Първомай, Асеновград, Димитровград, Чирпан, Стара Загора, Хасково, Брацигово, Добрич и Русе се качиха на връх Малка Драгойна край с. Буково, Пазарджикско, в чест на националния празник 3-ти март.

Маршрутът бе приятен, теренът открит и обзорен, нямаше струпване на хора, а хубавото време подари едно чудесно преживяване. Сред туристите имаше хора от всички възрасти – най-малкият, Явор на 1,5 години, дойде с родителите си от Чирпан. В проявата се включиха деца от детски градини, ученици, младежи и опитни туристи.

Походът се провежда от почти двадесет години. Началото му е поставено от група пожарникари – ентузиастични от Първомайската служба. Скоро след това към тях започват да се присъединяват туристи. Изкачването на връх Малка Драгойна се е превърнало в ритуал, с който се подменя знамето, което се издига там. С този ангажимент в последните години се заемат домакини-

те от Туристическо дружество СНЦ „Траки“ – Първомай. Преди седмица дървеният пилон бе подменен с нов, метален. Председателят на дружеството Станимира Раева, асистирала от Живко Аргиров и Георги Кирков, развяха знамето под звуците на българския химн. Националният флаг бе издигнат с тържествен ритуал. И най-малките туристи допринесоха за тържествената атмосфера – Даниел и Теодор рецитираха стихове за Левски, за 3-ти март, за България, прозвуча и „Аз съм Българче“. По инициатива на Георги Георгиев, създател на сдружението „Ангел войвода“ в Димитровград, активисти извършиха ритуала „Угар“ – молитва за благоденствието на народа ни. Присъстващи, сред които и членове на ТД „Устремени“, споделиха, че изкачването на Малка Драгойна е символически акт: „Излизаме сред природата, която се събужда и се стремим нагоре – там, където орлите намират свобода“. Прекрасното време направи празника още по-светъл, а на финала се изви традиционното хоро.

Теодора КИРЯКОВА

АРХИТЕКТУРНО-ИСТОРИЧЕСКИ РЕЗЕРВАТ

„ЦАРЕВЕЦ“

Търновград – столицата на средновековната българска държава, бил наричан още „Царевград Търнов“, „Трети Рим“, „Втори Константинопол“. Сочели го като един от най-могъщите и големи градове в Югоизточна Европа през XII-XIV век, който поддържал оживени търговски връзки с Генуа, Венеция, Дубровник и др.

Център на върховното управление на държавата бил силно укрепеният хълм Царевец, до който можело да се стигне само от запад. Доминиращо място в крепостта заемали Дворцовият и Патриаршеският комплекс.

Крепостта Царевец се намира на едноименния хълм. Тя е един от най-големите и добре

запазени исторически обекти в страната ни. Реставрацията ѝ се извършва от 1930 г. до 1981 г. Местността е населявана далеч преди да се превърне в столица на Второто българско царство. Първите сведения датират от 4200 г. пр.н.е. и преминават през няколко епохи, в които жители са били древните траки. През V-VII век селището е било най-големият византийски град в провинция Долна Мизия, по-късно разрушен при славянските нападения. През IX век българите започват да се заселват тук и градът възобновява развитието си.

През 1185 г. братята Асен и Петър слагат край на византийското господство и избират Търново за столица на Второто българско царство, заради стратегическото местоположение, обширната площ за застрояване и поради

факта, че е един от най-добре укрепените градове, разположен на хълмовете Царевец, Момина крепост и Трапезица. Именно Царевец се превръща в главен център на новата столица, символ на аристокрацията и царската власт.

По това време, върху естествени отвесни скали е построена крепостната стена, дълга 1100 м, която и днес обгръща целия хълм. В центъра на възвишението се намира царският дворец, който се е състоял от тържествена зала, църква, жилища, стопански и други сгради. На най-високата част се намира Патриаршията „Възнесение Христово“. Прилежащи постройки са четвъртата звънарна и резиденцията на патриарха. Общата площ на храмовия комплекс е около 2400 кв.м. В него

са били разположени и монашеските килии, библиотеката и скриптория.

Крепостта има три входа. Най-добре е възстановен пътят откъм главния вход с голям портал, чийто пазител е горд каменен лъв. Този излаз е защитен от четири последователни порти с кули над тях, а преди първата порта е имало дървен мост. Другите два входа са Малката порта на северозапад и Френкхисарската порта на югоизток. Над яките стени се извисяват няколко бойни кули за защита на града, а някои от тях са били използвани и за тъмници. Най-известната от тях е Балдуиновата кула.

Днес Царевец е атрактивен не само през светлата част на денонощието. В много дни от годината се провежда магнетично шоу, наречено „Звук и светлина“. За пръв

път то се провежда през 1985 г. по повод честванията на 800-та годишнина от въстанието на Асен и Петър. От тогава това е една от най-големите атракции на Велико Търново. В рамките на двадесет минути, на фона на музика, многоцветни светлини представят българската история по величествен начин – битките срещу османските армии, годините под робство, възраждането и освобождението на България.

В днешно време може да бъде видян напълно реставрираният патриаршески храм „Възнесение Господне“. Стенописите във вътрешността му са дело на художника Теофан Сокеров. В мащабни композиции са представени личности и най-важните моменти от средновековната ни история.

РЕГИОНАЛЕН ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ - ВЕЛИКО ТЪРНОВО

Регионалният исторически музей - Велико Търново, е приемник на Търновското археологическо дружество, основано през 1879 г. В историята на Регионалния исторически музей се очертават три етапа.

Първият е в периода 1871 - 1944 г. Първата музейна сбирка е подредена в края на 1914 г. В нея, наред с останалите материали, постъпват находките от разкопките на църквата „Св. 40 мъченици“. Във времето между двете световни войни се взема решение за построяването на специална сграда за „библиотека, музей и художествена галерия“. Строителството ѝ започва през юли 1940 и завършва през 1953 г. Днес в нея се помещава Археологическият музей. Пак по това време за музеи са обявени родната къща на П. Р. Славейков и Хаджилиевата къща в с. Арбанаси.

Вторият етап (1945 - 1990 г.) има два подетапа: **Първият** се характеризира с развитието на великотърнов-

ския музей като държавна институция. Той започва с акта на обявяването му за държавен музей на 1 март 1945 г. Изграждат се нови експозиции. През 1954 музей се премества от читалище „Надежда“ в специално построена сграда. Откриват се експозициите „Кооперативна печатница“, „Работник“ и „Арбанашки бит“ в Констанциевата къща в Арбанаси. Интензивните археологически проучвания на хълма Царевец и няколко други обекти попълват музейния фонд с 16 000 единици. Подетапът завършва в началото на 60-те години на XX век.

Вторият подетап се характеризира с повишаването на професионализма в музея. В най-мащабните за страната археологически проучвания участват

специалисти, които впоследствие формират филиала на Археологически институт с музей при БАН. Финансирани са от създадения през 1966 г. „Общонароден комитет за развитие на Велико Търново като исторически, културен и туристически град“. От там са и средствата за проучване и на другия голям обект на Великотърновския музей – Археологическия резерват „Никополска ад Иструм“.

Третият етап обхваща периода от 1990 до наши дни. Основните дейности се ограничават на територията на общината. Намаленият бюджет води и до съкращаване на редица от дейностите. Настъпва срив в посетителския интерес към музейните обекти. Повече внимание се отделя на фондовата работа. Усилията на музейните работници се насочват към временни изложби.

В структурата на РИМ-Велико Търново влизат седем специализирани отдела и три административни. Отделите „Археология“, „Етнография“, „Християнско изкуство“, „Българските земи през XV-XIX век“, „Нова и най-нова история“ и неговите фондове съхраняват над 200 000 експоната от прашната история до днес. Голяма

част от тях са уникати с национално и европейско значение, като Хотнишкото златно съкровище, златни накити от тракийски надгробни могили, сребърни и златни монети, сечени от различни владетели, мраморни статуи, средновековни пръстени-печати, стенописи - шедьоври на християнското изкуство от XII до XIX век, икони и църковна утвар. В музея се пази „Неделникът“ на Софроний Врачански. Музеят се грижи за 10 църкви, 4 резервата и 11 отделни обекта. Провежда археологически и други проучвания на територията на Великотърновска област. Поддържа интензивна научноизследователска дейност и има собствено периодично издание.

Маршрут: Малко Търново - м. Мишкова нива - връх Голямото Градище - Малко Търново

Продължителност – около 5 часа, изисква водач

Изходен пункт на маршрута е град Малко Търново, разположен в карстова котловина, между реките Резовска и Айdere. Околностите на Малко Търново предлагат богат избор на места за почивка сред природата – девствени гористи райони с многобройни извори, параклиси, над 60 вековни дървета. Само на 5 км югозападно от града се намира най-високата точка в българска Странджа – вр. Голямо градище (709 м н. в.), откъдето се открива просторна гледка към хълмовете на Странджа, а при ясен ден може да се види Черно море. Символ на Малко Търново е Големият врис (извор), изграден през 1862 г. С Големия врис е свързано и името на града – според някои краеведи то произлиза от „трън“ (Тръново – Търново), свързано с гъстите трънаци, в сред които бил скрит свещения извор и неговите пазители самовилите, според други – от terra nova – Тернова – Търново – „земя край водата“.

Забележителности: Исторически музей - Малко Търново с шест експозиции, разположени в четири къщи с автентична странджанска възрожденска архитектура; **Църква „УСПЕНИЕ БОГОРОДИЧНО“** (1754 г.) в центъра на града, **Източно-католическа църква „СВ. ТРОИЦА“**.

Маршрутът тръгва от М. Търново в южна посока, с изкачване по маркирана пътека до **Туристическия информационен център** на общината. Оттам с водач на центъра, след 1 км спускане стига до портала на граничното съоръжение. Следва плавно изкачване по горски път до **м. Мишкова нива**. Там, на югоизточния склон на вр. Голямото градище и на около 3 км югоза-

В СВЕТА НА

ТРАКИЙСКАТА КУЛТУРА

падно от града са останките от

тракийски култов комплекс в м. „Мишкова нива“

който включва куполна гробница-светилище, укрепена сграда (Villa Rustica - жилище на обслужващите храма), могилен некропол, античен водопровод, рудник и крепост. Култовата сграда е била и гробница на тракийски племенен вожд-жрец и херой. През V-III в. пр. Хр. светилището е представлявало долмен с крепиди, около който по-късно, през II-III в. сл. Хр., е доизградено и развито монументалното светилище-мавзолей - място за отдаване почит на митичния пра-

родител-херой, а също и храм на Бога-слънце Аполон. Пространството между двете крепиди (ранната и по-късната), вероятно е било използвано за обредни посвещения – там са полагани све-

изкачване води до първенеца на планината **връх Голямото Градище** с останки от тракийска крепост и обгледна панорама към Странджа. Оттам пътят по маршрута се спуска в северна посока

Мишкова нива

цените дарове на поклонниците и вярващите. Този храм е играел първостепенна роля в религиозния живот на тракийските племена от цялата планина. Целият комплекс илюстрира прехода от долмен към гробница, културната връзка с Микенския период, а също и процеса на прерастване на долменната архитектура в гробнична. Хероонът на Мишкова нива е един от последните по време значителни обекти в България, при които се забелязват отгласи от великата мегалитна култура.

С плавно изкачване (около 3 км) се стига до м. Керемидчиев чукар. Половинчасово стръмно

Големият врис

Куполна гробница в м. „Пропада“

през редуващи се млади иглолистни и дъбови гори. Излиза на граничния портал в местността Шоолигово. Пресича международното шосе и се спуска по чакълиран път покрай м. Богданов чукар за м. Сираково. Продължава вдясно покрай дола Сушица и след около 1.5 км се спуска до **м. Пропада**, където, на 3 км северозападно от Малко Търново по склона на невисок хълм се намират

Тракийски некропол и гробници

с около 40 надгробни могили. В некропола са запазени гробни съоръжения от различни епохи: куполна гробница от IV - III в. пр. Хр.; гробница, чиято основа е изсечена в естествената скала; двускатна гробница; цистови гробове (гробни камери, изградени от големи каменни плочи). Всички те следват по-стара строителна традиция и илюстрират прехода от долмен към гробница. В изградените от мраморни блокове гробове са открити монети, свидетелстващи за съществуването на „Хароновия обол“ – малка бронзова монета (обол) била поставяна под езика на погребения, за да плати на Харон – лодкаря на подземното царство. Архитек-

турата на куполната гробница на върха на хълма се състои от дромос (коридор) и кръгла камера, изградени от добре обработени блокове бял местен мрамор.

Следва изкачване на север (вляво), по маркирана пътека, съвпадаща с древен коларски път. Теренът е типичен карстов, обрасъл с дребна габърова гора. Отляво и отдясно са разположени могили погребения и няколко типа гробници, предимно от римско време.

Маршрутът се спуска в източна посока през вековна букова гора и излиза на стария асфалтиран път за град. Малко Търново.

Тракийско светилище „Камъка“

ВЕТЕРАНИ ПРАВИХА ПЪРТИНА ДО ВРЪХ ИСПОЛИН

Тридневен зимен празник на х. „Узана“ събра 46 туристи ветерани от 18 клуба в страната. Проявата бе първата от амбициозния туристически календар на БФТВ за 2021 г.

Хижа „Узана“ (1240 м н.в.) бе като оазис сред стройните високи борове около нея. Тънък сив дим от комина ѝ подсказваше, че вътре ни очаква топлият уют на хижата. Автобусът ни „изсипа“ в снежната виелица на метри от нея. Усмивката и гостоприемна, на прага ни посрещна стопанката на хижата Милена Ботева и сърдечно стисна ръцете ни.

Още първата вечер отпущихме бутилката с изненадите. Христо Крачков от Лясковец представи импровизиран ритуал по зарязване, в чест на празника Трифон Зарезан. Облечен в национална носия, с лозарска ножница, лозова пръчка и бълици с вино, той „заряза“ с пожелания за здраве, берекет и пълни бъчи. Беседата му за винопроизводството и лозаро-винарските региони в България бе повод да си припомним за превъзходните български вина.

На следващата вечер се проведе конкурс за най-хубаво домашно червено вино с участието на девет производители на червения еликсир. С професионална прецизност тричленно жури направи дегустация на представените вина, с оценка по шест показателя, записани в персонални протоколи. На първо място беше класирано червеното вино на Йорданка Стойкова от регион Попово.

При изключителен интерес премина церемонията по раздаване на наградите на Комисията по етика, естетика и кодош (КЕЕК), която се проведе за втора поредна година. С медал „Цъфнал чепик“, жълта тениска и грамота бяха удостоени Любомир Гечев за „Най-безотговорен турист“, Юлия Иванова за „Най-търпелива гостоприемница“, а Веска Маринова и Йорданка Стойкова - за сполучливия скеч „Луди, луди баби“ с българо-френски привкус.

Заради виелицата в първите два дни конкурсът за най-хубав снежен човек не се състоя. Но Веска и

Данчето от Попово сътвориха от пръхкавия сняг пред хижата истински шедевър - с червен шал, шапка, копчета и нос, като пролетна мартеница ни се усмиваше снежен човек.

Председателят на БФТВ – Румен Узунов обяви новата инициатива на ръководството – ежегодна индивидуална награда за активност при 5 и повече участия в проявите от календарния план на БФТВ. Специалното отличие - оранжева тениска с емблемата на БФТВ и надпис „ВСЕ ОЩЕ МОЖЕМ!!!“ за 2020 г. получават

първите 13 активни туристи – водачът Илина Маринова (Троян), Снежана Иванова (Лом), Юлия Иванова (Плевен), Димка Лилова (Лом), Любомир Гечев (Плевен), Радка Меразова (Повеч), Ванко Меразов (Повеч), Теменужка Тишева (Бургас), Лучия Бошнакова (Враца), Мария Кемилева (София), Елена Манолова (Ямбол), Снежанка Филчева (Благоевград) и Александрина Радева (Добрич).

„Това е стимул за привличане на повече наши членове в проявите на федерацията. Неслучайно избрахме и този провокиращ

текст върху тениската „ВСЕ ОЩЕ МОЖЕМ!!!“. Защото е факт и го доказваме с участията в трудните многодневни походи и излети. Въпреки възрастта, въпреки суровите условия в планините, въпреки КО-ВИД пандемията – „ВСЕ ОЩЕ МОЖЕМ!!!“ да правим сериозни планински преходи. Честито на наградените и очакваме повече техни последователи през 2021 година“, каза Румен Узунов. Актуални и полезни бяха беседата и

практическото занятие на тема „Техника на ходене в заснежен терен“, които той проведе с участниците.

Едва на третия ден се откри „прозорец“ за изкачване на вр. Исполин (1524 м н.в.). Първенецът на Шипченска Стара планина ни посрещна, окъпан в слънце. По откритата част от маршрута трябваше да правим пъртина. Заслужаваше си, защото на върха бяхме възнаградени с невероятни гледки във всички посоки. Почувствахме се и полезни – едно момче дойде след нас на върха и ни каза: „Благодаря за пъртината!“. Да. ВСЕ ОЩЕ МОЖЕМ!!!

Зимният празник на х. „Узана“ нямаше да бъде истински без звънката китара на Божидар Денков от Габрово. Изпяхме много туристически и популярни песни, а Милена ни глезеше с вкусните си ястия и десерти, ухаещи питки, хрупкави мекици и топли баници – нейна запазена марка. Благодарим ти за всичко, Милена. И за голямото ти сърце, побрало много човешина!

Снежана ИВАНОВА

РЕКОРДЕН БРОЙ СЪСТЕЗАТЕЛИ СЕ БОРИХА ЗА КУПА „СЪРНЕНА ГОРА“

За 12-та поредна година през февруари се проведе традиционното алпийско ски-рали за купа „СЪРНЕНА ГОРА“. За първи път тази година то беше в подножието на връх Белмекен в Рила, една необикновено красива и предпочитана от спортистите и туристите местност. Досега всички алпийски ски-ралита за този приз се провеждаха в района на Седемте рилски езера. Организатор на ралито бе Клубът по ски-туризъм към ТД „Сърнена гора“, гр. Стара Загора. За доброто протичане на състезанието допринесоха председателят на клуба и един от най-добрите наши алпинисти, з.м.с. Костас Канидис, секретарят на дружеството Иванка Петкова и други активисти на ТД „Сърнена гора“.

В надпреварата участваха рекорден брой състезатели – 50. Главният съдия на състезанието Момчил Димитров от ТД „Сърнена гора“ разказа за вестник „Ехо“: „За първа година в ралито има три групи участници: в А-група отборно участваха по двама състезатели в свързка – общо 14 свързки, в Б-група – 19 индивидуални

участника и за първи път имаме С група за деца с 3-ма участника. Трасето на всяка група бе различно по трудност, като за А група (най-дългото и сложно трасе) бе с денивелация +/- 1400 м., дължина 16 км и с четири изкачвания и четири спускания; в Б-група – изкачванията и слизанията бяха с едно по-малко, с дължина 12 км и денивелация +/- 1000 м и С-група за деца – трасе с дължина 7 км и денивелация +/- 500 м. Имаме и други идеи относно трасетата, но ще ги реализираме в следващи състезания. Целта е да се натрупва преодоляване на все по-голяма денивелация, което изисква не само добра физическа подготовка, но и добра екипировка. Най-важна за такова състезание е сигурността, затова в група А състезателите са в свързка по двама, за да могат при необходимост да се свързват с въже и единият да помага на другия, а и в надпреварата се отчита времето, постигнато от втория състезател. За наша радост през последните години се засилва интересът на хората към планините, карането на ски и ползването на т.нар. предпазни колани, които не позволяват ските да се приплъзват назад. Това повишава рисковете, но пък увеличава броя на хората, които активно се занимават със спорт“, допълни Момчил Димитров.

Носителите на купа „Сърнена гора“ за 2021 година Кирил Николов - Дизела и Георги Радев бяха любезни да отговорят на въпроси на вестник „Ехо“:
Кирил Николов - Дизела (на снимката в дясно) е на 38 години, живее в София. Професия или хоби е спортът за Вас?

От година и половина работя като спортен маркетинг мениджър, но продължавам активно да спортувам. Преди няколко години открих ски-алпинизма благодарение на Георги, с който днес бяхме партньори, от него за кратко време научих много неща.

Кой е Вашият спорт? По принцип се занимавам с планинско бягане. Но ски-алпинизмът е чудесен спорт за поддържане на активна форма през зимата. 20 години спортувам активно и все по-трудно намирам мотивация за тренировки през зимата. След като открих този спорт с нетърпение очаквам дните, в които ще тренираме. При бягането по сняг и заледени терени често се случват травми и контузии, затова и много бегачи в Европа практикуват ски-алпинизъм през зимата.

Какво Ви дава спортът?

Стремеж към непознатото - все още има неоткрити или незапълнени пространства в спорта. Затова, освен участие за удоволствие, имаме и чисто спортна амбиция и се радвам, че днес успяхме да победим втория класирал се отбор, сочен предварително за фаворит.

Какви са отзивите Ви за това състезание, беше ли силна конкуренцията? – Беше интересно, защото на Белмекен за първи път се организира състезание. Местността има потенциал за по-трудни маршрути в истинския смисъл на ски-алпинизма.

Георги Радев (на снимката в ляво) е на 34 години, занимава се с времеизмерване с Чип-система при състезания.

Какво Ви дава спортът?

Ски-спортът досега е заемал голяма част от съзнателния ми живот, това е моят спорт и смятам и занапред да се занимавам с него.

Какви са отзивите Ви за това състезание, беше ли силна конкуренцията?

Състезанието бе много добре организирано, маршрутите – добре маркирани, очевидно има възможности и за по-сложни маршрути. Конкуренцията беше силна, но ние въврахме, че при добро стечение на обстоятелствата ще спечелим, така и стана.

ехоМЛАДЕЖ

ТУРИЗМЪТ ЗА НАС Е НАЧИН НА ЖИВОТ

В ТД „Черноморски простори“ имаме Клуб за юношески и младежки туризъм с бозата палитра от дейности. Част от младежите се организират в училищата от учители, завършили курсове за провеждане на ученически туристически прояви. Сред педагозите има и завършили курсове за планински водачи. Част от младите туристи вече са студенти и участват в по-трудни преходи.

Как планираме ученически походи и екскурзии? Според възрастта се инициират групи от едни и същи класове. Всяка година маршрутите са различни и все по-интересни. Във всеки поход има екскурзионна и спортно-туристическа част. Посещават се исторически обекти, национални и регионални паркове, резервати. Винаги осигуряваме беседа в обектите, както и предварителна под-

готовка от самите ученици. Сред посетените обекти мога да посоча НИАР „Мадарски конник“, Шуменска крепост, Исторически парк до с. Неофит Рилски, гр. Силистра с музеите, с. Сребърна, Русе, манастирите в Русенски Лом, Свищов, Плевен, Ловеч, Велико Търново, Търговище с крепостта Крумово кале, Сливен, Карлово, Сопот, Калоян, Черноморското крайбрежие, планината Странджа и десетки други обекти.

В спортно-туристическата част включваме правене на възли, теглене на въже, скачане в чували, викторини и др.

Сред най-важните направления в нашата дейност са посещения на резервати и защитени местности, които обогатяват познанията на учениците за защитените територии - поведение в тях, забранени дейности, растителен и животински свят и пр. Детската и младежката възраст са особено подходящи за възпитание по

опазване на околната среда. Организацията на групите е съобразена с изискванията на Министерство на образованието и науката, Министерство на здравеопазването, Министерство на младежта и спорта. Към ученическите групи с деца на една и съща възраст има поне 2 – 3 учители,

които обикновено са класни ръководители, медицинско лице, планински водачи и дори двама-трима родители. Не допускаме проява без необходимите документи и подписи на родителите. Използваме лицензирани автобуси. Община Варна винаги подпомага нашите ученически прояви.

Една от най-масовите прояви е Световният ден на ходенето, организиран от Общината и с домакинството на ТД „Черноморски простори“. Над 80 % от участниците са ученици, редовно участват цели класове с класните си ръководители. Всяка година в края на м. октомври младежите участват в почистването на Черноморския бряг.

Важно направление в дейността на Клуба за юношески и младежки туризъм е маркирането на туристически маршрути. Досега от ученици са маркирани три маршрута около гр. Варна. Два от маршрутите са в района на т.нар. „пътеки на здравето“, третият е

от с. Разделна до крепостта Петрича. Маршрутите се поддържат само от младежи.

Доброволството се наложи като дейност, в която се включват най-вече ученици и студенти. В Община Варна има доброволческа служба към Дирекция „Образование и младежки дейности“, която обявява период на доброволческа дейност през летните ваканции. Младите хора се записват според интересите си и след подбор се включват в различни дейности. Техният стаж се провежда в туристически дружества.

В условията на Ковид - пандемия нашата дейност е съобразена с решенията на правителството и със спазване разпоредбите на министъра на здравеопазването. Поддържаме подготовка за дейностите, които да възобновим след отпадане на мерките.

Ще продължим да подготвяме кадри за работа с ученици и младежи. Туризмът за нас е начин на живот и това предопределя и днешните, и утрешните ни цели и дейности.

Атанас СИВКОВ,
председател на ТД
„Черноморски простори“,
Варна
снимки: архив на
дружеството

exoЕКСПОЗИЦИИ

МУЗЕЙ ПРЕДСТАВЯ СИЛНАТА ВРЪЗКА МЕЖДУ ТРАДИЦИИ И СЪВРЕМЕННОСТ

Инициативата за създаване на музейна сбирка „Туризм и туристически спортове“ е на ТД „Трапезица-1902“, Велико Търново и е реализирана от него като проект в периода 2006 – 2009 г. Откриването на експозицията в Туристически комплекс „Момина крепост“ в местността Ксилифор става на 25 септември 2009 г. от заместник-министърът на Икономиката енергетиката и туризма Иво Маринов и председателя на ТД „Трапезица-1902“ Паскал Паскалев.

В музейната сбирка не просто е събрана 119-годишната история на едно от първите в страната туристически дружества. Тя представя силната връзка между създаването през годините традиции и съвременните престижни изяви и постижения в областта на туризма и туристическите спортове на членовете на ТД „Трапезица-1902“.

Това е уникална сбирка, единствена по рода си в страната, чиято цел е да бъдат запознати широк кръг посетители – граждани и гости на Велико Търново, с теми от природата, историята и постиженията на дружеството от създаването му до днес. **Визията и мисията на експозицията свързваме с принципите на общодостъпност и комуникативност, приоритетно насочени към младешта на България.**

По реализацията на този проект се работи от 2006 г., когато специалистите от Регионален исторически музей – Велико Търново Васил Мутафов и Виолета Драганова разработват съвместно с представители на ТД „Трапезица-1902“ тематико-експозиционен план и се започва проучвателската и събирателската дейност.

През 2007 година ТД „Трапезица-1902“ възстанови благотворителна традиция, чието начало е поставено през 1903 година – Коледен благотворителен бал. Всяка година дарените средства на бала се предоставят за благородни и обществени

нозначими цели, сред които в миналото – залесителни дейности, поддържане на исторически паметници, печатни издания на дружеството, строеж на туристическа хижа на хълма Царевец, подкрепа на изяви на спортисти и др.

Благотворителната инициатива на ТД „Трапезица-1902“ на Коледен бал през 2008 г. е в подкрепа на реализирането на музейната сбирка. Събраната благотворителна сума е 3125 лв. Осъществяването на проекта подкрепят и дарители със 7400 лв. и ТД „Трапезица-1902“ – с около 12 000 лв.

Музейната сбирка е разположена в две зали и включва 36 табла и 17 витрини, съдържащи 350 фотоса и над 200 музейни експонати, сред които документи, печатни издания на дружеството, отличителни знаци, награди и отличия – купи, медали, грамоти; информационни материали, свързани с приноса на ТД „Трапезица-1902“ като организатор и домакин на десетки държавни, шест балкански, три европейски и три световни купи и световно първенство през 2003 г. с участието на 32 държави и 560 спортисти, общественозначимата му дейност за оформяне и поддържане на туристическите маршрути в региона.

На открит подиум са представени туристически и алпийски пособия, екипировка и вещи на планинари от различни поколения.

Свои снимки, вещи и награди,

на ТД от 1903 г., оригиналната партитура на химна на българските туристи по текст на Кирил Христов и музика на Иван Константинов – 1904 г., първата безплатна туристическа спалня за учаци и реклама за нея, първият пътеводител на Велико Търново и околностите му от 1907 г., първата хижа на Царевец, открита на 24 май 1922 г., оригиналният печат и Устав на ЮТС „Царевец“ – В.Търново, учредителните документи от възстановяването на БТС-1957 г., орден „Кирил и Методий“ I-ва степен и медал „Алеко Константинов“, с които е удостоено дружеството, макети на архитектурни паметници във В.Търново, из-

работени от Леон Филипов – председател на дружеството; панорамни снимки от старопрестолния град – най-старата от 1870 г., престижни отличия и награди на наши спортисти; две стенни пана – фотография на великотърновския алпинист Петър Панайотов, спечелила Национален конкурс през 2002 г. и последната технологична разработка на фирмата за изкуствени катерачни стени „Уолтопия“.

При реализирането на проекта ТД „Трапезица-1902“ работи успешно с традиционните си партньори – Българския туристически съюз, Регионалния исторически музей, Регионалната народна библиотека „П. Р. Славейков“, Държавния архив – Велико Търново.

Сред дарителите, подпомогнали осъществяването и популяризирането на инициативата са БТС, „Болярка ВТ“ АД, „Уолтопия“ ООД, „Вектор конструктор“ ООД (инфраструктурно и жилищно строителство), „Шарков Инкомс“ ООД, „Джамбо 33“ ООД, „АРБА“ ООД, ресторант „Щастливеца“ и хотел „Аквоя“.

Експозицията е откривана за посещения всеки ден от 10 до 17 часа. За заявки и информация – Велико Търново, тел./факс: 062/ 63 58 23; 062/ 62 34 10; e-mail:trapezitca_1902@abv.bg

ТД „Трапезица-1902“, Велико Търново

свързани с дългогодишна туристическа дейност и спортни постижения, дариха Димитър Шербетов, Димитър Геров, Стоян Петров, Тотю Дюлгеров, Яневка Исапова, Евдокия Шипчанова, Димитър Богданов, Здравко Николов, Ганка Карагеоргиева, Енчо Русев, Ангел Ганцаров, Боянка Василева, Наталия Атанасова, Евгения Пангелова, Борислав Кенаров, Иван Сираков, Наталия Димирова, Благовест Лазаров, Калин Гърбов, Милен Видиновски, Цвета Кожухарова, Ина и Тодор Джамбазови, Сандю Бешев, Малчо Малчев, Орлин Чачановски, Марин Хараланов и много други.

Сред най-ценните експонати, представени в музея, са: *Уставът*

ТУРИЗЪМ ПО ВРЕМЕ НА ПАНДЕМИЯ

Изминалата 2020 година за Туристическа група „Куруто“ в Търговище премина в условията на ограничения, наложени от пандемията заради коронавируса. С подобаващо настроение посрещнахме празника Трифон Зарезан на 14 февруари. През юни осъществихме екскурзия до скалните манастири край селата Войново и Стрелково, Силистренска област. След това посетихме село Кайнарджа с голямата чешма и удивителния парк до нея.

През следващия месец 20 човека потеглихме за Благоевград. Посетихме Историческия музей, после хижа „Картала“ в прекрасния парк „Бодрост“ над града. На другата сутрин потеглихме към хижа „Македония“. За четири часа стигнахме до нея и бяхме приятно изненадани да я видим ремонтирана и с обновена кухня. Последната цел за деня бе хижа „Добърско“. Пътят не беше много приятен – стръмно изкачване, стръмно слизане, камъни. Успяхме да се насладим на гостоприемството на хижаря, а

на следващата сутрин стигнахме до село Добърско, известно с църквата си „Св. св. Теодор Тирон и Теодор Стратилат“. Тя е единствената в България, посветена на тези светци.

През август направихме преход до хижа „Чумерна“ и връх Чумерна. След това посетихме впечатляващия Мемориален комплекс „Вълчан Войвода“ край село Раювци. По повод 125-годишнината на организирания туризъм взехме участие в празника на Черни връх, организиран от БТС. На 5 септем-

ври 20 туристи поехме от Търговище към град Монтана. Преди да стигнем до хижа „Миджур“ разгледахме пещерата Венеца и Белоградчишките скали. Последва петчасово изкачване до връх Миджур. На 26 септември, по покана на ТД „Патлейна“, се събрахме в прочутото с пелина си село Осмар. Изкачихме се до Осмарския скален манастир и феномена Окото над него, а няколко часа по-късно посетихме и Ханкрумския скален манастир в Шуменското плато. Седем души от нашата група изкачиха върховете Мальовица и Ботев. Така завърши 2020-та за туристите от ТГ „Куруто“.

Григор Христов, ТГ „Куруто“, гр. Търговище

СПОМЕНИ ЗА ТД „СТРАНДЖА“ - БУРГАС

Когато през 1957 г. бе възстановен БТС, за секретар на ОС на БТС бе избран Христо Димитров Янков. Мнозина пророкуваха, че изборът е неправилен.

Минаха няколко месеца, новият секретар прояви организаторски способности и умело и тактично слоти редиците на туристите в Бургас! Създадено бе ТД „Странджа“, което на Първия туристически събор в Юндола през 1958 г. се класира на трето място от 30 окръга в страната.

Дружеството разви разнообразна туристическа дейност – първоначално това бяха излети, походи и състезания. Ежегодно през февруари се организираше пътуване с влак до Сливен с изкачване до м. Карандила, следвано от изкачване на връх Българка. Огромната организационна дейност на Христо Янков не му пречеше да бъде начало на походи, състезания и др.

И ако днес си спомняме с благодарност за този изключителен човек, трябва да споменем и гвардията специалисти, които той създаде: Христо Богдев – отличен организатор, участвал в проектирането и изграждането на къмпинг „Градина“, Вили Вълков – секретар на ТД „Странджа“, което бе сред водещите в дисциплината ориентирание в страната, похода „Ком-Емине“, водните походи по р. Дунав; Михаил Житаров – водач и състезател по ориентирание; Щерион Грудев – секретар на ТД „Яворови скали“, Поморие; Райка Каменова – секретар на ТД „Орловец“, Карнобат; Елисавета Заякова – секретар на ТД „Яна Лъскова“, Несебър, запомнена със залесявания в Стара планина в района на ТВ-кула; Михаил Белчев – секретар на ТД „Алеко“, Средец; секретарят на ТД „Чудните скали“, Айтос, който увлече много туристи в разнообразната програма от прояви на дружеството. За тях често се пише във в. „Ехо“, но важното е, че там туристическият ентузиазъм не е увянал. На айтозлии пожелавам все повече успехи.

Кръстина Николова – турист и съсезател по ориентирание, град Бургас

ДАМИТЕ, ДОСТИГНАЛИ НАЙ-ВИСОКИТЕ ВЪРХОВЕ НА ПЛАНЕТАТА

Осми март! Ден, в който дори и най-големите женомразци отстъпват от „принципите“ си и застават пред дамите с букетче цветя, за да изрекат две възшебни думички „Честит празник“. Това прави сега и авторът. Прави го към всички дами – баби, майки, сестри, съпруги, дъщери. И все пак, като професионален алпинист, в този ден, ми се иска чрез страниците на в. „Ехо“ да се върна назад в годините и да проследя пътя на някои от най-изявените ни алпинистки.

Мари Паради

По ред причини – социални, икономически, политически и други, развитието на българския алпинизъм, и при мъжете, и при жените започна доста по-късно от други страни. В стремежа си да догонят изоставането, нашите алпинисти и алпинистки не пожалиха сили и възможности. И тъй като сме в празнично настроение, нека отдадем заслуженото на приноса на дамите в развитието на родния алпинизъм.

Ако трябва да бъдем точни, началото принадлежи на Виолета Григорова, която като студентка осъществява няколко интересни изкачвания в Алпите, между които и най-високия връх на Австрия Гросглокнер (3798 м). Заедно с д-р Любен Телчаров и още няколко души, тя прави първите опити за изкачването на вр. Мальовица, където през 1934 г. за първи път във високата планина е забит истински алпийски клин. После по нейните стъпки тръгват Пенка Михова, Диана Петкова, Дафина Гъдева, Благовеста Аврамова, Йорданка Мачирска, които отдават много от най-хубавите си години на алпинизма. Техният пример е

З.м.с. Йорданка Димитрова

последван от много представителки на нежния пол. Броят им е толкова голям, че нямам място и възможност да посоча всички имена. Но няма как да не отбележа десетте дами, които изпълниха нормативите и бяха удостоени с престижното спортно отличие „Майстор на спорта“ и се нареди наравно с мъжете, за да стигне бройката им до 122-ма. А Йорданка Димитрова дори бе удостоена и със званието „Заслужил майстор на спорта“.

В следващите години по пътя на първите тръгнаха мнозина, а някои надминаха многократно успехите на първите. Но, както се казва, първите винаги си остават първи. Следовниките им постигнаха по-значими успехи и по височина, и по техническа трудност. Ще ми се да започна с най-емблематичния връх на нашия континент – Монблан. Та как да го пропуснем, нали с него е свързано името на нашия любим спорт – алпинизма.

Годината е 1971-ва. Станка Катранджиева със съпруга си Младен Катранджиев посещават района на Шамони и на 10 август става първата българка, стъпила на 4807-те метра на този емблематичен връх. Тогава той все още е титулован като най-високия връх на Стария континент. За сведение на тези, най-вече от по-старото поколение, припомняме, че в началото на 60-те години специалистите – географи, топографи и други учени, имащи общо с планините „преместиха“ границата между Европа и Азия, при което Монблан бе развенчан като първенец на Европа и неговото място зае кавказкият вр. Елбрус – 5642 м. Славата на Монблан не помръква и към връхната му точка върви поток от алпинисти, туристи и дори хора, които са далеч от планинарство-

Петя Колчева на вр. Еверест

то. След Станка до днешна дата повече от 150 българки са погледнали Алпите от най-високата им точка. Някои от по-техничните ни алпинистки предпочетоха да се изкачат по-трудните му маршрути или на други върхове. Тук ще споменем Милкана Русева и София Фотева.

На 8 август 1970 г. Стоянка Занкова, първа от българките погледва света от 7134 м, стъпила на най-популярния връх на бившия Съветски съюз – пик Ленин (днес Авицена). В следващите години много наши алпинистки тръгват по нейния път и както става често, подобряват успехите на първите. Организиран в представителен отбор на Българската федерация по алпинизъм, на ОС на БТС, на най-активните ни в областта на алпинизма градове, както и на няколко алпийски клуба. Така в периода между 1970 и 2020 година 46 алпинистки посещават Памир и Тянь-Шан, където 15 от тях осъществяват 40 изкачвания на върховете Авицена – 18, Комунизъм (днес Исмаил Самани, основателят на Таджикистан), Корженевска, Хан Тенгри и Победа.

Безспорен лидер е Йорданка Димитрова, която успява да стъпи десет пъти на посочените по-горе върхове. (За по-удобно, както за алпинистите, така и за читатели, занаят ще използвам старите имена на върховете, защото и нашите алпинистки са изкачвали не Авицена и Исмаил Самани, а

пик Ленин) и вр. Комунизъм. Ето и 10-те изкачвания на Йорданка Димитрова – пик Ленин – 3 пъти, Комунизъм – 2 пъти, Корженевска – 3 пъти, Хан-Тенгри и Победа – по един път.

Събрала десет изкачвания, тя дели третото място с Иван Вълчев, дори в мъжката класация. И още нещо много престижно. Данчето става не само първата българка, но и първата чужденка, удостоена със званието „Снежен барс“. Отличие, присъждано на съветски алпинисти, осъществили успешни изкачвания на четирите седемхилядника на територията на бившия Съветски съюз. Тук ми се ще да вметна, че с това отличие са удостоени още 15 български алпинисти. С шест изкачвания на седемхилядни върхове второто място заема Камелия Василева. Пет изкачвания има Пепина Станчева, с по три изкачвания са Светла Хорозова и Светла Аначкова; Елисавета Първанова има две изкачвания, а шест алпинистки са с по едно изкачване. Тук си заслужава да отбележим, че поради големия интерес през 2014 г. бе преиздадена книгата на Йорданка Димитрова и Елисавета Първанова „Българки по върховете на Памир“.

След толкова много преодоляни седемхилядни върхове нашите алпинистки погледнаха и към най-високите, наречени сполучливо осемхилядници. И естествено началото постави Йорданка Димитрова, която на 1 октомври 1991 г. стана първата българка, достигнала връх над осем хиляди метра. Заедно с партньора си Борислав Димитров тя стъпи на вр. Чо Ойю – 8201 м. Направи опит на върховете Манаслу – 8163 м, Гашербрум II – 8035 м и Шиша Пангма – 8027 м, но лошото време не й позволи да достигне връхните им точки. През 1994 г. тръгна към третия по височина връх на планетата – Кангчендзюнга – 8586 м. Не успя, дори там се случи най-лошото. На височина около 8300 метра тя се подхлъзва. Изходът е фатален. Данчето остава вечна пленница на жестока към алпинистките богиня Кали. Пазейки упорито своята територия, тя не допусна нито Данчето, нито Екатерина Иванова от Русия, нито Ванда Руткевич от Полша, нито Мария Франтър от Словения. Смили се само над англичанката Джинет Харсън, която стана първата дама, стъпила на „Свещената планина“, както я наричат жи-

телите на малкото княжество Сиким.

Опит за изкачване на Шиша Пангма през 1999 г. направи д-р Карина Сълова. Остана й много малко до върха, но премина „космическите“ 8000 м, които специалистите наричат „Зоната на смъртта“. На 4 май 2007 г. Петя Колчева повтори успеха на Йорданка, като 426 дни по-късно стъпи на Чо Ойю. Е, стигнахме и до първия връх на планетата – Еверест. На 22 май 2009 година **Петя Колчева официално стана първата българка, изкачила първенеца на планетата**. Погледна света от най-високата му точка – 8848 метра, там, където свършва земята и започва небето. Една голяма българска мечта е постигната.

Споменах, че Петя Колчева официално стана първата българка, защото на 24 май 2004 г. е твърде възможно и Мариана Проданова – Масларова да е била на върха. Последно тя е видяна на височина над 8760 м и тъй като след нея вече никой не тръгва нагоре, не става ясно дали е била на върха. Като човек, който води статистиката на българския алпинизъм, поех отговорността да вписвам името й като успешно с въпросителна, след като съм разговарял с по-голяма част от хората в националния ни отбор, които тогава също са били там. Много от тях не само предполагат, но са сигурни, че тя е била на 8848.40 м и непоправимото се е случило на слизане. Приех отговорността да изписвам името й с въпросителна, защото е по-добре е да съм сгрешил за изкачването й, отколкото да го отричам. Това би било непростимо, поне за мен. А ако е била?...

Не мога да завърша това изложение, без да спомена още две имена, които напълно го заслужават. Става дума за французойката **Мари Паради**, която през 1809 г. ги доведе на Шамони почти насила извеждайки на Монблан, за да направят реклама на малкото тогава селце Шамони. Така тя става първата дама, изкачила голям алпийски връх – самият Монблан. Върхът, дал на света алпинизма. Не по-малка е и заслугата на японката Юнко Табей – първата дама, стъпила на Еверест на 16 май 1975 г.

доц. Сандю БЕШЕВ

доц. Сандю Бешев взема интервю от японката Юнко Табей

ИСТИНСКИТЕ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА СА СТЕННИТЕ ИЗКАЧВАНИЯ И ДЕВСТВЕНИТЕ ВЪРХОВЕ

Г-н Боянов, имате респектираща алпинистка биография, но все пак, какво бихте допълнили?

На първо място поставям мои постижения в алпинизма, които не се отнасят до най-високите върхове на планетата, където имам изяви. Става дума за т. нар. „девствени“ върхове, на които никой не е стъпвал. Това се случи в експедицията през 2010-2011 г. в долината Хале в Пакистан, където много от върховете носят български имена. Както и в трите експедиции в Антарктика, в планината Тангра в района на българската база „Свети Климент Охридски“. Там с мои приятели направихме

хилядниците. При тях съществува нерешен проблем, който сам трябва да решиш. За другите вече има информация, свързана с релефа, маршрутите и т.н., което дава усещането, че е възможно слизането от тях. **Когато се изправяш пред непознат връх, тогава си ти. Хайде да те видим. Гледай. Мисли. Разсъждавай. Избирай пътя.** Преценявай начина, по който ще го изкачиш, тактиката, екипировката... Това са многопластови предизвикателства. Гаранциите - никакви. Разбира се, винаги разчиташ на нещо.

Каква е нагласата Ви, когато тръгвате към високата планина?

бъда в планината. Тя по някакъв начин е предопределила да бъда алпинист.

Кои са трите ключови думи, които ви определят като личност?

Любопитен съм, а алпинизмът е средство да задоволя любопитството си. Като катерач и алпинист съм по-скоро амбициозен. Третата дума е, че съм скептичен. Първоначално с недоверие анализирам онова, което виждам, и го изпитвам от всичките му страни.

Като главен асистент в специалност „Туризм-алпинизъм“ на НСА на какво искате да научите студентите?

От учителите ми съм научил на практика всичко и ще се радвам,

стил и със спазване на етични принципи, съществени за съдържанието на алпинизма. Впечатляват ме и постиженията от зората на завладяването на полюсите на Ърнест Шекълтън, Скот Амудсен и Фритюф Нансен – блестящи примери за човешкия гений и издръжливост.

Вие сте член на Българския антарктически институт. С какво се занимавате там?

За момента дейността е насочена в Антарктика, където България има научна база. Участвам в три големи проекта и до момента съм бил три пъти там на терен. Първият проект бе свързан с проект на НСА - изследване върху адаптирането на живия организъм при преминаване на часовите пояси. Другото изследване проучва насищането на хемоглобина с кислород в различните географски ширини.

Участвах и в проекти, свързани с описание и изкачване на главни коти на планината Тангра с измерване по геодезичен способ на главни точки от нейното било. Това е важно за по-прецизното изработване на карти. Климатичните условия формират по билото и в цялата планина огромни ледени шапки, чиято големина варира в зависимост от валежите и вятъра. На върха измерваме неговата физическа височина, но реално може да сме на шапка от десет метра лед. Второто направление, в което можем да работим с данните от измерените коти, е дали след известен период се увеличава или намалява ледената шапка. Това са важни белези за глобалното затопляне и за това как се изменя климатът в конкретно място.

Имате големи постижения и в стенните изкачвания...

Катеренето е съществена част от алпинизма. Изкачването на големи стени е сред най-големите предизвикателства. Заедно с

приятели като Николай Петков и Михаил Михайлов изкачихме стената Ел Капитан в Калифорния, класически стени в Алпите, някои върхове в Пакистан, където направихме първи изкачвания също по стени, в т.ч. и с преспиване в биваци в тях. Стенните изкачвания във високата планина са съвършено предизвикателство и висша степен на практикуване на алпинизъм.

Вие сте единственият българин, който се е изкачил и слезъл от Еверест без кислород...

Този факт ме прави щастлив. Но това бе чудовищно усилие. Бях само на 27 години, когато се изпълни мечтата ми да го изкача точно по този начин. В алпинизма приемаме поемането на допълнителен кислород като допинг, той повишава възможностите. Затова се впечатлявам от хора като Херман Бул, Меснер и Йежи Кукучка – те също са се стремили към чистия стил. Ако имаме претенции да се занимаваме с алпинизъм, трябва да търсим чистия стил или поне да подражаваме на този модел. Иначе или няма да получим удовлетворение, или рискуваме да заблудим околните. Изкачванията на върховете в последната им част обикновено се правят самостоятелно. В същия ден, когато изкачих Еверест, се изкачиха и Николай Петков, и Христо Христов, който за съжаление загина по пътя надолу. Тогава за първи път се срещнах със свирепостта на високата планина и със смъртта.

Какво е вашето послание към читателите на вестник „Ехо“?

Не разчитайте никога на късмет. Ако късметът е част от вашия план, значи нямате такъв.

Интервюто взе Емилия Матеина

много интересни изкачвания на недокосявани върхове. Обичам спорта като цяло, занимавам се с катерене, колхозене, ски и каяк. Активното пребиваване сред природата е нещо, което ме води през годините.

А какво Ви дава то?

Когато нещо се превърне в начин на живот, то те формира и най-вероятно ти дава всичко. Красноречив е фактът, че не мога да си представя ежедневието по друг начин.

Кога започнахте да се занимавате активно със спорт и алпинизъм?

Като дете се занимавах с всякакви спортове. Парадоксално е, но започнах с вдигане на тежести. Имах приятели щангисти и силови трибойци, покрай които влязох в спортна зала и започнах системни тренировки. Това бе неудовлетворяващо и по естествен път се появи катеренето.

Кои са най-големите Ви постижения?

Неизкачените върхове - фаворизирам ги, защото са различни, макар и по-ниски от осем-

На най-високо ниво, защото никога не съм изпълнявал цели, например да събера колекция от континентални първенци или от всички осемхилядници. Целите възникват от желанието ми. Например за Нанга Парбат, просто се появи желание да отида там и съм доволен, че съм се срещнал с този връх. Истински щастливец съм, че до момента целите ми се явяват по естествен път.

Коя е следващата цел?

В алпинизма съм възприел правилото да не говоря за бъдещето, а за свършена работа. Проучвам региони с неизкачени върхове - това ме привлича. Разбира се, осемхилядниците също предствяват интерес, но на този етап няма лични предизвикателства.

Къде е границата между разумното и риска в катеренето?

Границата между разумното и риска е там, до където се простира подготовката. В алпинизма въпросът е дали си способен да поемеш този риск.

А къде се подготвяте?

Роден съм и живея в квартал Княжево, в полите на Витоша, и имам възможност ежедневно да

ако и аз имам такова въздействие върху моите студенти. Самият урок може да бъде прочетен в интернет или в книга, но много по-важно е кой и как разказва, с какви нюанси и детайли, каквито усещаме в общуването с хората. Поради естеството на учебната дейност ние пребиваваме в естествена природна среда и нямаме бариери помежду си. Надявам се да ги науча да бъдат отговорни специалисти.

Има ли алпинист, от който се възхищавате?

За мен алпинистите са митични създания. И съм щастлив, че успях да се запозная с някои, а с други съм имал възможност да катеря. Например, Методи Савов, Николай Петков - дългогодишен мой партньор в различни изкачвания, Кирил Досков - един от най-впечатляващите български атлети, с който и спорт да се е захващал, винаги е бил на изключително високо ниво... Впечатлен съм и от алпинисти като австриец Херман Бул, първи изкачил Нанга Парбат. Той е от онова поколение алпинисти, които изкачват върхове в джентълменски

**КНИЖНА
ЛАВИЦА**

**НОВ СПРАВОЧНИК
ЗА ВИТОША**

Наскоро алпинистът Дойчин Боянов представи книгата си „Витоша – спортно туристически справочник“ в Музея на българската спортна слава. Изданието представя информация за възможностите за спорт и туризъм в планината, опазването на околната среда, достъпа до обектите и безопасността на посетителите. „Този справочник го сравнявам с най-големите си постижения досега. За първи път е направен опит за категоризация на маршрути и пътеки“, сподели Боянов при представянето на сборника.

Цената на справочника е 28 лева. Продава се онлайн и в магазините за спортно-туристическа екипировка.

ЗА НАЧАЛОТО НА ПРИРОДОЗАЩИТНОТО ДЕЛО В БЪЛГАРИЯ

През 2019 г. се навършиха 200 години от началото на природозащитна дейност в Европа. Понятието „природен паметник“ е използвано за пръв път от германския учен и природоизследовател Александър фон Хумболт през 1819 г. в публикация, в която той призовава ценни кътчета в природата да бъдат защитени от бързо развиващата се цивилизация. През 1874 г. германският учен Швайнфур също използва термина със значение, което днес влагаме в понятието защитена територия. Тези двама германски учени се смятат за родоначалници на движението за защита на природата. Като предвиждат изчерпването на природните ресурси, те търсят начини да обвържат социалния и икономическия напредък с възобновяването и разумното им ползване в обекти с научно и стопанско значение.

г. Дружеството на лесовъдите избира специален комитет, който да влезе във връзка с ръководствата на редица дружества – Природоизпитателното, Ботаническото, Геоложкото, Туристическото и Ловното, за да започне преговори за създаване на Съюз за защита на природата. След продължили една година съгласувателни действия, на 14 май 1929 г. представители, излъчени от тези организации, се събират на общо събрание в тогавашния Дом на българските лесовъди. Те обявяват създаването на „природни паметници“, за каквито са сочени уникални за европейския континент по вид и възраст горски насаждения, геоложки образувания и впечатляващи ландшафти.

Лесовъдът проф. Тодор Димитров поставя въпроса пред Министерството на земеделието и държавните имоти, в структурата на което е и горското стопанство. Министерството проявява разбиране към необходимостта от

с няколко вида дъб, източен бук и други ценни за дендрологията и ботаниката представители на растителния свят. Три години по-късно, през 1936 г., „Горна Еленица“ отпада от името на резервата и той продължава да съществува като „Силкосия“. Само ден след обявяването на първия резерват, на 30 юни 1933 г., е издадена заповед за обявяване на резервата „Парангалица“ в Рила. Целта е съхранението на уникални за Европа гори от смърч и обикновена ела с големи запаси – до 1500 куб. м. на хектар. Малко по-късно, през 1933 г., са обявени резерватите „Баюви дупки“, „Малка Джинджирица“ и „Сегмен теле“ в Пирин, съхраняващи ценни вековни гори от бяла и черна мура.

На 28. 09.1933 г. Министерството на земеделието и държавните имоти разпорежда на районния държавен инспектор в Бургас да постави под специална охрана двата бряга на р. Ропотамо – красивият пейзаж на речната долина привлича все по-голям брой туристи и любители на природата. По своя характер реката е може би единствена в Европа, а дър-

весните, храстовите и тревните растителни видове представляват огромен интерес за науката.

На 27 октомври 1934 г. е създаден първият на Балканския полуостров Национален парк „Витоша“. Обявени са и резерватите „Бистришко бранище“ и „Торфено бранище“. Две години по-късно, през 1936 г., паркът е прекатегоризиран в „народен“. Това става

естествената природна среда, в която се намират историческите местности Шипка, Вола (Окопчица), Бузлуджа и Оборище. Съюзът за защита на природата и отделението за горите и лова на Министерството на земеделието и държавните имоти водят борба за приемането на Закона за защита на природата, утвърден на 15.03.1936 г. Малко

м. Петрова нива

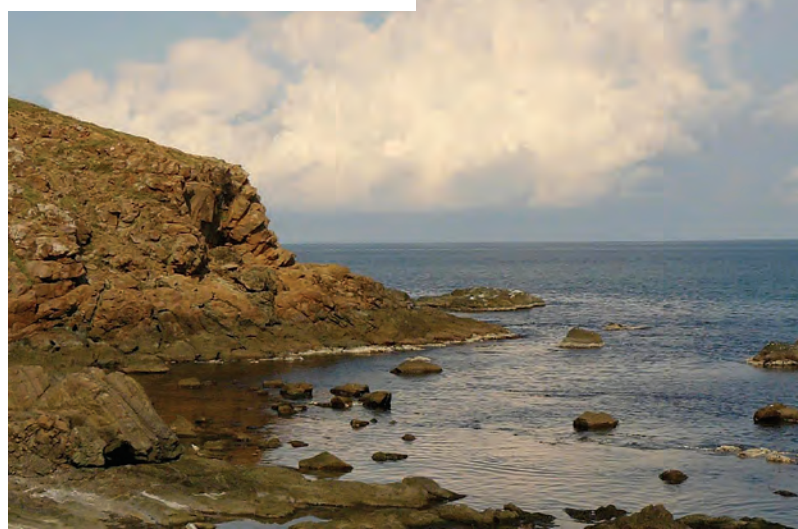
В следосвобожденска България сериозни проблеми представляват изсичането и опожаряването на големи горски площи за превръщането им в земеделски земи или пасища, промените върху естествения воден отток на реките и пресушаването на планински езера в интерес на различни стопански дейности, прекомерното ползване на дивеча и рибното богатство в реките и морето.

В основата на приетите през 1883 г. Закон за горите и Закон за рибарството, както и на Закона за лова през 1886 г., е заложена идеята за защита на природата. За един от първите радатели на природозащитата в България се смята ботаникът акад. Д-р Стефан Петков. През 1894 г. в сп. „Природа“ (кн. 10) той публикува статията „Влияние на лесовите върху климата и почвата“. През 1911 г. в сп. „Лесовъдска мисъл“ Тодор Иванчев повдига въпроса за запазването на отделни кътчета в страната като „природни паметници“, по подобие на други европейски страни. В статията си той пише: „Инициативата в тази насока трябва да бъде подета на първо място от Дружеството на лесовъдите, тъй като те са най-близо до родната природа и най-добре я познават“. Десетина години след Първата световна война природозащитната идея у нас е подета с нова сила. На осмото си събрание през 1927

Водопадът Докузак

специални грижи за опазването на отделни редки и ценни горски насаждения и природни забележителности. По настояване на Съюза за защита на родната природа и със съдействието на Тодор Куманов, началник на отделението за горите и лова, министърът утвърждава протокола на постоянния Горски съвет от 27.02.1933 г., което е достатъчно основание на 29 юни 1933 г. да бъде обявен първият в България природен резерват „Горна Еленица – Силкосия“. Той се намира в Странджа, на левия долинен склон на р. Велека между селата Българи и Кости, в горското стопанство Кости, на средна надморска височина 165 метра. В него са съхранени вековни гори

Край Синеморец

по предложение на Съюза за защита на природата, защото по статута на националните паркове цялата територия и всичко, намиращо се на нея, е единствено държавна собственост, без да се допуска стопанска дейност. Паркове с категория „народен“ са обявени и в други европейски държави през първата половина на 20 век. С окръжно разпореждане от 29.11.1935 г. Министерството на земеделието и държавните имоти (МЗДИ) издава заповед до началниците на секциите по залесяването и борбата с пороищата да поставят под особена закрила освен природните паметници и

по-късно е приет и Правилникът за неговото прилагане. Тези два документа съдействат за подем и разширяване на природозащитното дело у нас.

През 1943 г., в разгара на Втората световна война, със заповед на МЗДИ е обявен Народен парк „Златни пясъци“. Неговото обявяване е резултат от дейността на лесовъдите от Дирекцията по горите и лова към Министерството, които виждат заплахата за природната среда около най-посещаеми по онова време български морски курорт, разположен северно от Варна, и извършват достойна за уважение работа по създаването на защитената територия. Горската екосистема в тази територия е изключително ценна по състав и видово разнообразие на дървесна и храстова растителност, която в ниските части на парка има лонгозен характер. Тук се намират редица исторически забележителности, сред които е и Аладжа манастир.

С това завършва първият период от природозащитното дело в България. Следващият, описан в книгата на автора „Природозащитното дело в България“, започва след Втората световна война, когато безконтролното развитие на индустрията заплашва с унищожение хилядолетни природни и исторически забележителности.

инж. Георги ПЕТРУШЕВ

Местност „Ковач“

Странджанска зеленика

БРЕГЪТ НА МАГЕЛАН

НА НОС КАБО ДА РОКА КРАЙ ЛИСАБОН СВЪРШВА ЕВРОПА

Западна Португалия. Промушвайки се под най-големия висящ мост в Европа „25 април“ река Тежу влиза в устието си и заприличва на море. Отсрещният бряг се губи в синкава мъгла, прясната и солената вода се смесват, има място за всички кораби. След поредните символи на Лисабон - кулата Белем и Манастира на Йеронимите започва знаменитата португалска ривиера.

Каркавелос - млади бакърно-бронзови тела от всички раси и денонощен плажен футбол и волейбол. На другия полюс е Ещорил - палмови булеварди, писта за Формула 1, казино и супервили за световните богаташи. И накрая Кашкаеш - средновековен лабиринт от тесни улици, катедрали, малки площици с паметници на неизвестни нам идалговци, рисувани къщи и безброй рибни ресторанти. От тук е най-прекия път до Кабо да Рока.

Асфалтът се разделя с крайбрежната улица и започва да се катери. Полупразният автобус минава покрай стари казарми. Крепостната стена е на няколко века, а патината на времето е почернила мрачните кули и бойници, пред които дремят стари оръдия. Навлизаме в гора - океанската синева се сменя от сенките на високи евкалипти.

След десетина километра се показва известният Гуиншу. Залив, обграден от надвесни остри скални зъбери и гола планина. Брегът е нарязан от мощни дюни. В океана обаче плувците са кът. Причината не е в акулите. Независимо че Пор-

тугалия е на един хвърлей място от Африка, че е южна и постоянно слънчева, атлантическата вода, която мие бреговете ѝ, е много студена. Въпрос на течение.

Славата на Гуиншу правят сърфистите. И сега са тук

Разноцветни платна, неопределени костюми и... невероятни изпълнения върху пенливите гребени. По всяко време на годината в залива духа силно и има огромни вълни, заради което постоянно се провеждат вътрешни и международни състезания.

Автобусът отново запълня по стръмното. Последната цивилизация е бялото селце Азойя, след което започват остри завой. Всеки един от тях отнема от растителността. Къде се днаха изпепеляващото слънце, зелената, цветята? Вместо тях по спечената земя и камънака лаят мишави

идилия само на километри оттук.

"Там, където свършва земята и започват моретата, където все още царува духът на Вярата и Авантюризма, които са водили португалските каравели в търсенето на нови земи по света."

Тези поетични думи могат да бъдат прочетени навсякъде в Кабо да Рока. Навсякъде ще

борба с вятъра не стихва, а фотоапаратът естествено загарява. На Кабо да Рока всички усещания са по-различни. Но колкото и да искаме, не мога нито да остана тук, нито да повтора подвига на великите португалци. Отправлям се назад. И само след половин час отново съм в другия свят. Там, където живакът на термометъра се катери по високите скали, където

португалците") е изхвърлило на пясъка ситни морски звезди, а отливът е подарил на влюбените двойки нови метри излъскан пясък. Домакините ми се надпреварват да носят вкусотиини - печени свински ребърца, най-най-най известната португалска риба бакалао, салати от прочутите местни зеленчуци. („искаш ли да отгледаш добри картофи, трябва да им говориш на португалски“, гласи стара поговорка). И всичко това придружено от пръстени кани, преливащи от прекрасни алентежки и рибатежки бели, червени и... зелени вина.

Когато все пак започне да се стъмва (най на запад това наистина става много късно), застудява, от съседния ресторант се чува проточената тъжна мелодия на известното португалско фадо, а там, където „земята свършва“, започва да мига червената светлина на фара, изпращащ на моряците в океана надеждата, че сушата не е далеч.

Кабо да Рока - Лисабон - София
Максим Минчев

Манастира на Йеронимите

рече малкият обелиск на върха на носа, белият каменен кръст, старинният морски фар и двете едноетажни къщички, приютили кокетно ресторантче и магазин за сувенири. От време оно Португалия се слави с мореплавателите си, участващи във

автомобилите са нови и лъскави, а плажовете пълни с младост и монокини.

Денят ми на португалската ривиера завършва в малко семейно рибно ресторантче на брега. Морето („майка и мащехата на

Великите географски открития

Хенрикиш Навигатор, Алвариш Кадомосто, Франчишку д' Алмейда и, разбира се, Вашку да Гама и Фернандо Магелан. С меч и кръст смелчаците са се отправяли към неизвестното, за да прибавят към империята нови земи и светове. Ей Богу, тук в Кабо да Рока още господства техният дух.

Мястото, макар и сурово, е туристическо. Задължително разрошени коси и от време на време международен смях, свързан с някоя отнесена шапка или пък вдигната женска пола. След любовта към морето и католическата религия туризмът е третата отличителна черта на португалците. На Кабо да Рока индустрията е в стихията си. Срещу 3,5,7 долара всеки желаещ може да получи красива

старинна диплома с восъчен печат,

удостоверяващ, че притежателят му е бил на края на земята.

Сувенирите са на прилични цени - мехове за вино, рисувани керамични плочки, национални носии и разкошни цветни албуми. Да не говорим за кръчмите, в които се сервират традиционни местни специалитети. Неравната

храсти, появяват се скали. Още няколко мига и идва

Краят и на пътя, и на... земята

КАБО ДА РОКА! 38.47 градуса сев. ширина, 9.30 градуса зап. дължина. Най-западната точка на континентална Европа.

Още със слизането разбирам, че съм на необикновено място. Атакува ме ураганен вятър, който замалко да ме повали на земята. На всичкото отгоре е и леден. От скалистия нос, издаден в бучащия океан, ме разделят стотина метра. Премавам ги след отчаяна борба с напористата стихия. Неопикуема гледка! От 140 метра височина Атлантикът (или както са го наричали на времето „зелената империя на мрака“), е величествен и страховит. Надвесвам се над него. Странен тъмносиво-зелен цвят. Тътен, а пияната, която остава от връщащите се обратно вълни, прилича на сняг. Панорамата околоръст е строга, странна, неестествена, нямаща нищо общо с курортната палмова

Кулата Белем в Лисабон

ФАДО

Открай време чудните и страшни истории за рибарите са провокирали самобитното местно изкуство **фадо**. Това е носталгична и не непременно тъжна музика, изградена върху дълги и често пъти мистериозни текстове. Някога е процъфтявала в бедните работнически квартали, а сега е неразделна част от туристическата атракция. **Фадо** се изпълнява задължително на 12-струнна китара, аккомпанираща певица или певичата. Сега най-често се среща в заведенията, където се изпълнява при пълна тишина. **Фадо** е не само песен. То е представление, история, фолклор, бит. И от певица не се иска да има единствено глас, а най-вече душа.

О, солени вълни!

Откъде идва вашата сол?

От сълзите, които се стичат!

От португалския бряг!

Истината е, че и днес могат да се видят облечените в черно вдовици на португалските рибари.

exoНАРОДЕН КАЛЕНДАР

ТОДОРОВДЕН
7 март

„Според българската календарна празнична традиция Тодоровден е празник на конете и младите булки, омъжени от година, за да раждат („Народна вяра“ с. 517). Конете били най-почитаните домашни животни. Естествено е старите българи да са правили на този празник задължителен

преглед на конете. В днешно време са останали само задължителните общи надбягвания, на места предхождани от ритуала захранване.

На този празник „всяка къща меси обреден хляб, колак за конско здраве, а месят още и колаци за булките. Варят царевича, в която гуджат леща, боб, семе от гръсти и други семена. Тази смес слагат в зобта на конете или в триците („Народна вяра“ с. 517). **Георги ВЕЛЕВ** – „Български народен календар“

СИРНИ ЗАГОВЕЗНИ (ПРОШКА)
14 март

Неделя Сиропустна, Сирни заговезни (Прошка, Поклади, Сирница, Ората) е важен зимно-пролетен празник в народния календар. Чества се винаги в неделя, седем седмици преди Великден. Това е последният ден преди Великия пост, в който могат да се ядат храни от животински произход – сирене, мляко, яйца и др. След него се допуска храна

само от растителен произход. Постенето е своеобразна магия, която трябва да предизвика плодородие. В традицията то означава временна смърт, след която следва ново раждане. Това символизира вечния кръговрат, завъртане на цикъла от безплодие към плодovitост.

Традицията изисква на Сирни Заговезни всеки да поиска **прошка** от хората около себе си – близки и познати – за огорченията и обидите, които волно или неволно им е причинил, както и сам да потърси в себе си сили да прости на тези, които са го наранили.

На този ден се палат огньове, прескачат се за здраве, а около тях се играят хора и се пеят песни. Затова празникът се нарича още Поклади. Популярен е бил и обичаят „**хвърляне на стрели**“. Всеки ерген изстрелва запалена стрела в двора на момата, която си е харесал. Това продължава до късно на Заговезни. Семейството на момата гаси пламъците, докато тя самата събира стрелите. Която мома събере най-много стрели в двора си, тя е най-лична и най-харесвана. Извършва се и обичаят **хамкане**: на червен конец се завързва от тава-

на парче бяла халва или варено яйце. Най-възрастният мъж завърта концата в кръг и всеки се опитва да хване халвата или яйцето с уста. Който успее, ще бъде жив и здрав през цялата година.

В някои тракийски селища в седмицата преди Сирни Заговезни тръгват кукерски дружини. Маскирани мъже-кукери обикалят по домовете, разиграват комични сцени и благославят за здраве и плодородие.

БЛАГОВЕЦ/БЛАГОВЕЩЕНИЕ
25 март

В българския народен календар Благовещение/Благовец се счита за голям празник, „половин Великден, на който дори птичка гнездо не вие“, и че тогава идват прелетните птици. От този ден нататък всеки гледа да излезе от дома сит и с пара в джоба, та ако го закука кукувица, през цялата година да бъде сит и с пари.

В някои южни български области бележат агнетата и яретата, за да не боледуват. Този ден садят овошки и зеленчуци, за да са сладки плодовете им. На места пчеларите отварят кошерите и пускат пчелите, за да събират мед. Счита се, че „за здраве поне с кокал от риба трябва да си почекаш зъбите“, затова на празника се яде риба. В Западна България от сутринта из село ходят моми и пеят благовешки песни.

За Благовещение е характерно и обредното гонене на змии, гущери, бълхи и др. Навсякъде палат огньове, прескачат ги и произвеждат шум чрез блъскане на тенкии, маши и ръжени, съпроводен с думите „Бежте, зъми, гущери, че ви огън гони!“

Огън се пали и на Сирница, и на всички мартенски празници. Благовещение е християнски ден на майката.

по „Етнография на България“, том III

ТЕЛЕФОНИ НА ХИЖИ
И ОБЕКТИ НА ТД

ТД „Кремиковци“

Хижа Мургаш – 0888 380 530;
0888 950 346

ТД „Бонония“

Хижа „Божурица“, - 0882
355 182; 0896 766 143

ТД „Кайлъшка долина“ –
Плевен

Хижа „Плевен“ – 0988777701,
Фейсбук PlevenHut
Хижа „Среброструй“ –
0877479780

Туристически дом – Плевен –
064834352 и 0878758037

ТД „Студенец“ – Чепеларе

Хижа „Изгрев“ – 0897728495;
0896754533

Хижа „Чудни мостове“ –

0888474355; 0899807671

Хижа „Скални мостове“ –

0882966278; 0882966277

Хижа „Пашалийца“ –

0888547654 – в основен ремонт
и в момента не работи

УЦ „Пещерняк“ – Чепеларе -

0877222992 – в момента не
работи, в основен ремонт

ЗАЛАТА В МУЛТИМЕДИЙНИЯ ЦЕНТЪР НА БТА
ВЕЧЕ НОСИ ИМЕТО НА МАКСИМ МИНЧЕВ

Залата в мултимедийния център на БТА вече носи името на дългогодишния генерален директор на агенцията Максим Минчев, който ни напусна в края на миналата година. Той е инициаторът за създаването на това пространство, което ще използва високи технологии по модел на модерни световни информационни центрове. Към залата е подреден и кът със снимки от многобройни срещи на Минчев по света и в България, както и с различни предмети, свързани с него.

Максим Минчев остава епоха с дългогодишното си управление на БТА, а с тази зала,

БТА Кирил Вълчев. По думите му високотехнологично оборудваната зала ще се използва за културни събития и обучения на студенти и журналисти.

Максим беше добронамерен и добросъвестен към хората и журналистическата професия. Той бе визионер – чрез световните срещи на българските медии в чужбина създаде връзка с българските общности по целия свят. Умееше да намира духа на места, свързани с България, и благодарение на световните срещи те се превърнаха в общности. Като резултат, неговите инициативи винаги водеха до промени в общественото мнение. Максим Мин-

чев казваше, че една от големите роли на БТА, на информационните агенции, е да позволяват да се сравняват хората по света едни с други. Ето с тази зала България се равнява по тези, които са най-напред“, каза генералният директор на БТА Кирил Вълчев.

„В мисленето си Максим Минчев играеше на територията на бъдещето, посочи Георги Лозанов, неговото присъствие в българската култура и журналистика тепърва ще се анализира като на ВИП-интелектуалец, космополит и космическа душа. Той умееше да разбира хората, беше представител на етиката на

радостта. Показва ми, че човек се „случва“ в общуването си с другите. С работата си на различни нива създаде територия на запазената журналистика и модел за порядъчност в професията. В специалния брой на списание ЛИК, посветен на Максим Минчев, ние, негови приятели, споделяме радостта от преживяното с него, а не страданието. Със слово и образи да пазим онова, с което не искаме да се разделим.

На откриването присъстваха голяма част от авторите на статиите в специалния брой на списание ЛИК, посветен на необятната, многопластова, енциклопедична и

харизматична личност на Максим Минчев. „Разкази за разказвача“ – така може да бъде наречен този брой на ЛИК. Максим имаше увличащ нарративен дар, от който се родиха десетките му книги в жанра на „умния пътепис“, достигащ до недрата на човешкото битие. Неговите разкази бяха тип „летящо килимче“ – можеше да те пренесе, където пожелае, без да е нужно да ставаш от стола си“, пише в предговора на броя Георги Лозанов. В списанието е публикуван и откъс от последния пътепис на Максим Минчев за Африка, който предстои да бъде издаден от издателство „Фабър“. Представен бе и филм-портрет на Максим Минчев с режисьор Евгения Косева.

exo

ОБЯВЯВА КОНКУРС ЗА НАЙ-ОРИГИНАЛНА СНИМКА НА ТЕМА:
„ДЕ Е БЪЛГАРИЯ!“

Първите три най-добри снимки ще бъдат наградени и публикувани на страниците на вестник „Ехо“!

откри
**ДАРИТЕЛСКА
КАМПАНИЯ**
за набиране на
финансови средства за
ОТПЕЧАТВАНЕ НА ВЕСТНИКА
чрез банкова сметка: BG71 STSA
9300 0012 4857 19 в банка
ДСК, Румен Драганов -
изпълнителен секретар на БТС

АНГЕЛ РАДИЛОВ ОТ ДОБРИЧ НИ ИЗПРАТИ ТРИ СНИМКИ
ЗА УЧАСТИЕ В КОНКУРСА „ДЕ Е БЪЛГАРИЯ“

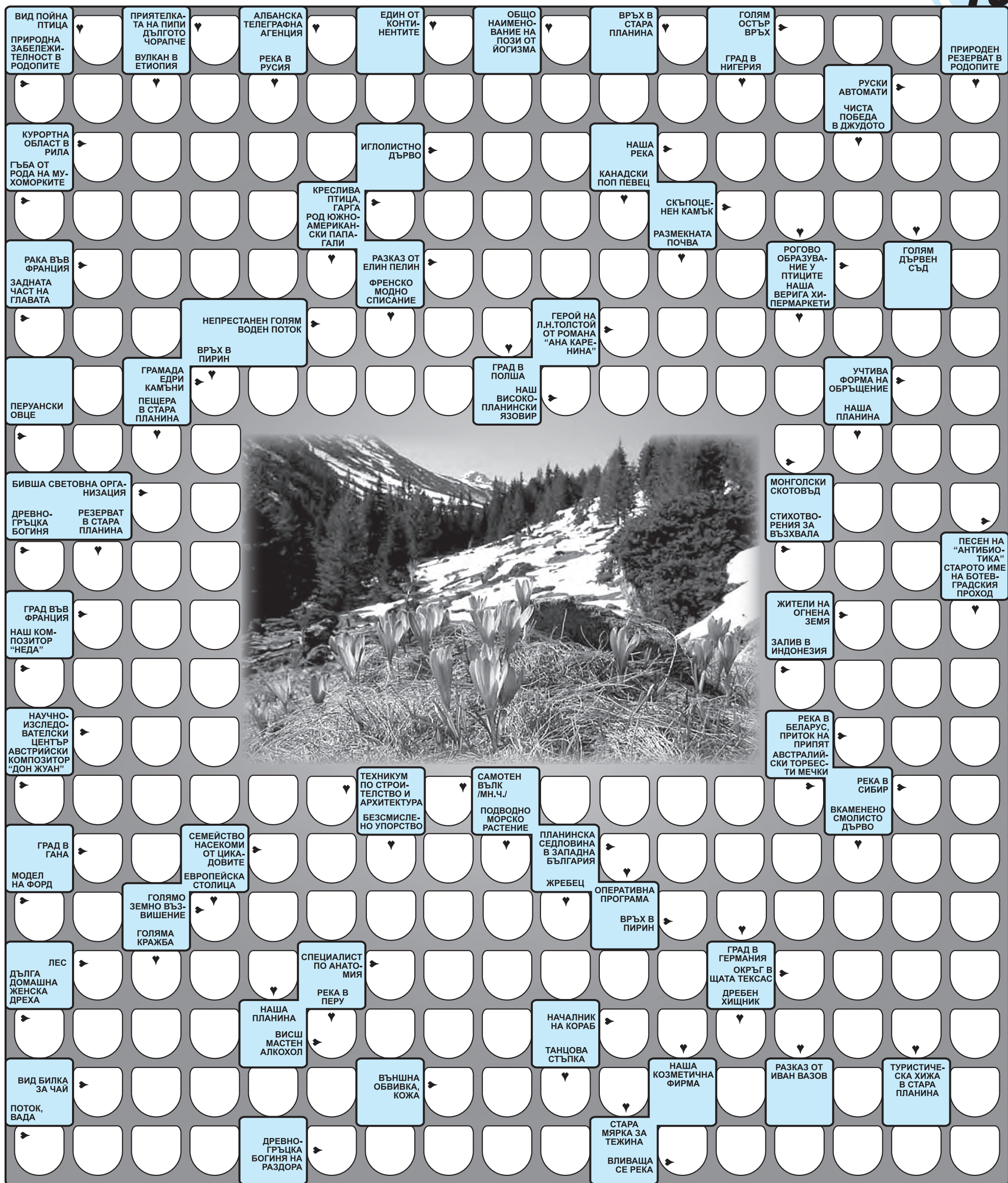
Залив на
Северното
Черноморие

Зима в храм
„Св. Троица“
в Добрич

В манастира
„Седемте
престола“

РЕЧНИК: АПАР, ВАТАРИ, ДАЛОП, ЕНЕ, ЕТАЛ, ИРАР, ИСИДЕ, ЛАНО, ЛЕР, ЛОН, ОЛАВА.

СТЕФАН КРЪСТЕВ

ОТГОВОРИ

ВОДОРАВНО: Пик. Чудните мостове, Ак. Чанра, Ела, Марица, Булка. ОТВЕСНО: Чучулига, Еленова гора, Далол, Моравица, Обир, Аника. Брана, Топла, "Иванка", Тил. Река. Каренин, Скала, Калин, Ви. Синаница, Прага, Ира, Рила, АТА, АРА, ТСА, Ене, "Ел", Инат, Америка. Лами, Арат, Он, "О, не", Хера, Оди, Лон, Она, Леви /жул/, Апар, НИЦ, Ипа. Единаци, Олава, Еналида, Асана, Ат, Па, Анка /Пол/, Оп, Ока, Ком, Кал. Монарт /Вонфрант Амадеус/, Коали, Об, Ва, Исида, Предела, Ка. Арома, Ватари, Лер, Лор, Перо, ЕНА, "Иде ли", Ипон, Родопи, Елатит. Планина, Ореляк, Гора, Анатом, Лано, Роба, Етал, Капитан, Риган, Ципа, Каца, "Иваннина попяна", Казаните, Арабаконок.

В САЙТА НА БТС -
www.btsbg.org

можете да намерите информация за: стоте национални туристически обекта, телефони и адреси на туристически дружества и хижи; клубове в състава на БТС и федерации; история, цели, нормативна уредба и управленска структура на БТС.

**Планинска
спасителна служба**
www.pss-bg.bg
при нещастен случай,
дежурни телефони
112, 1470

02 963 2000 - Стационарен телефон на централен денонощен пост

ТУРИСТИЧЕСКИЯТ ВЕСТНИК - Издание на БТС

Издава: Български туристически съюз
Адрес на редакцията:
1000 София, бул. "Васил Левски" № 75, ет. 5, ст. 525, ПК 427
Тел: 02/ 93 00 680; ISSN-0205-0943
e-mail: exobts@gmail.com; www.btsbg.org
Срокът за приемане на материали е до 20 число на съответния месец.
Ръкописи не се приемат.
ГЛАВЕН РЕДАКТОР - доц. д-р Румен Драганов; отговорен редактор - Петя Иванова - piva7nova@gmail.com, 0882966316; редактор - Емилия Матеина - emateina@gmail.com, 0882966134
РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ: проф. д-р Николай Овчаров; проф. д-р Витан Влахов; доц. Сандю Бешев - алпинист, историк на българския и световния алпинизъм; доц. Кънчо Долапчиев; Елисавета Гърванова - м.с. по алпинизъм, Константин Койнов - ориентировач, Българска федерация по ориентирание, Алексей Жалов - председател на Балканския спелеоложки съюз
Графично оформление и предпечат: Едит Павлова

ТРИ ДНИ СРЕД НАЙ-КРАСИВАТА, ТРУДНА И ВИСОКА ЧАСТ НА БАЛКАНА – СТАРОПЛАНИНСКИЯТ ТРАВЕРС

27-29 МАРТ (СЪБОТА - ПОНЕДЕЛНИК)

Алпийският траверс Амбарица – Ботев, както и самият първенец, зимно време са голямо предизвикателство за всеки планинар! Но с опитни водачи нищо не е така страшно!

27.03. (събота) Сборен пункт в 6.30 ч. на Централна жп гара София. Отпътуване с бързия влак в 7 ч. и слизване на гара Карлово. Събиране с участници от Централна и Източна България. Пристигане с градски автобус до Сопот и пеша до долната станция на седалковия лифт. Излизане с лифта до станция Почивалото и пеша за 1.30-2 часа стигане до хижа Добрила. Ако лифтът не работи, изкачване пеша до хижа за 4-5 часа.

28.03. (неделя) Тръгване рано сутринта, още по тъмно, и изкачване на връх Амбарица. Продължа-

ване на изток по Алпийския траверс през Купените, Кръстците, Костенурката, Жълтец и Млечния чал до заслон Ботев - всичко 10-12 часа. В случай на разваляне на времето или други проблеми, може да се слезе и на хижа Васил Левски.

29.03. (понеделник) Изкачване на първенеца връх Ботев (2376 м) и по зимния път през върховете Ушите и Параджика се достига леговище Паниците (6-7 часа). Оттук се наема транспорт до жп гара Каловфер и се отпътува.

ЦЕНА: 255 лв. Включва билети за влак в двете посоки, градски автобус от Карлово до Сопот, лифт в една посока, 2 нощувки в хижи, планинска застраховка, професионални планински водачи (на 3 участника 1 во-

дач), организационни разходи.

Екипировка: студо- и ветроустойчиви горнище и долнище, гети, термо бельо, ръкавици два чифта, шапка-шлем, скиорска маска, стабилни зимни обувки, алпийски котки, алпийска седалка, алпийска каска, пикел, щеки, прусек с 2-3 карабинера, челник, подсилки. Пикел, седалка и каска могат да се наемат от фирмата за 5 лв на ден.

Записване: до попълване на групата срещу поне 50% от цената, трите имена, ЕГН и номер на телефон.

Трудност: това е зимен алпийски траверс от четвърта категория и е за отлично подготвени физически и психически планинари.

Минимум 3 участника.

МЕГАЛИТИТЕ НА САКАР

30 АПРИЛ – 3 МАЙ (ПЕТЪК-ПОНЕДЕЛНИК)

По следите на каменната история в една толкова непозната и пълна със загадки планина!

30.04. (Петък) Тръгване в 7 ч. от Руски паметник в София с придружаващ транспорт. За около половин час разглеждаме църквата „Успение Богородично“ в Узунджово. Тя е най-голямата селска църква в България с интересна архитектура и история. Около 11 ч. се отбиваме за село Остър камък и за около 40 минути отиване и връщане разглеждаме сравнително добре запазен долмен при Остър камък (били са два в миналото, единият вече е разрушен). Около 12 ч. сме в село Овчарово и разглеждаме менхир, наречен от местните хора Чучул камък. След това се отправяме в посока Тополовград и оставяме транспорта преди града. За около час изкачваме скалистото възвишение Палеокастро, където има издълбани „слънчеви дискове“ и останки от стара крепост. Предполага се, че там е имало древно светилище и са извършвани ритуали в чест на Бога-Слънце. На върха има обзорна панорама и там правим пикник. Около 17 ч. пристигахме в село Сакарци и се настаняваме в къщи за гости. Вечеря.

01.05. (събота) Сутринта закусваме и около 7.30 ч. се отправяме с транспорт към село Хлябово. Оттам пеша, водени от местния водач Янко Динчев, правим мегалитна обиколка около селото. Разглеждаме следните долмени и скално изсечени обекти: първо шарапана „Поничката“, после скални изсичания в тази местност, скалноизсечения долмен „Ивджика“ и протодолмен със същото име, след това долмен в местността „Бялата трева“, както и още три малки долмена пак там.

Между 12 и 13 ч. правим пикник край язовир „Казанка“. Палим огън и може да изпечем месо. После отиваме до долмен „Славова кория“, край който има скални изсичания. Придвижваме се до долмен „Гайдаровата пещера“. В близост е долменът „Сакарски кладенец“ и накрая завършваме обиколката при менхира „Калински камък“. Общо за деня ходенето е 5-6 часа, другото вре-

ме е за разглеждане и снимки. Прибираме се. Възможно е да се направи презентация на Мегалити в България в помещение в селото. Вечеря.

02.05. (Неделя) Закуска в къщата, тръгваме пеша и правим мегалитна обиколка около Сакарци. Първо разглеждаме долмен в м. „Желев гъол“, а след това голям и малък долмен в м. „Капаклийка“. Около 11 ч. сме на долмен „Клифтинова нива“. Обядваме (пикник) до чешма и беседка, след което се отправяме към долмен в м. „Баба Добрино кладенче“. Недалеч от него има скални ниши. Следва долмен в м. „Среден рът“. Накрая се отправяме към двукамерен долмен в м. „Нъчеви чаири“. Разглеждаме и скална обсерватория в „Рибчева кория“. Вечеря в Сакарци или в Хлябово. Общо за деня ходенето пеша е 6-7 часа.

03.05. (Понеделник) Закуска. Този непълнен ден посвещаваме пак на долмени около Хлябово и отиваме в Южен Сакар. Първо разглеждаме долмени в местността „Мангъра“- малък и голям. След това се отправяме към „Дервиш могила“, а после и в м. „Дупни камък“. Следва пикник. Отиваме до село Левка и гледаме долмен в местността „Сини камъни“. Около 16 ч. се отправяме към София, където пристигахме около 20 ч.

ЦЕНА: 290 лв. Включва: придружаващ транспорт,

професионален планински водач, 3 нощувки в къща за гости, планинска застраховка. Не включва храна.

Екипировка - като за ниска планина през пролетта (дъждобрани, дрехи за преобличане, челно осветление и др.), температурата по това време е около 20 градуса. При желание от селата могат да се закупят домашни продукти - пчелен мед, ракия, чубрица и домашно масло.

Записване: срещу поне 50 % от цената, трите имена, ЕГН и номер на мобилен телефон до запълване на групата.

Трудност: без технически трудности, но с преходи до 8 часа дневно.

Минимум 6 участника.

За записвания и информация:
тел. 0882966320 – Тони Ушева